

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 7

O B S A H : Garrigou-Lagrange: Odovzdanosť dôveru júca Prozreteľnosti, 289. Chura: Sociálna starostlivosť — katolícka povinnosť, 29. J. Müller: Prečo sa zdokonaľovať?, 29. Soukup: Priateľ otvára, 302. Likavský Eva, 306. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 310. V. Müller: Apoštolskosť katolíckej Cirkvi, 312. Friethoff: Božia Matka, 316. Do výšav, 321. Život, 323. Literatúra, 330.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rim, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rim, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

ZMENY ADRIES. Prosíme našich čitateľov, aby nám zavčasu oznámili zmenu adresy. Tí, čo nedostávajú SMER na správnu adresu, nech nám to tiež oznámia. Niektorí, hľadám, nedostali posledné alebo predposledné číslo. Mohlo sa to stať, lebo naša administrácia mala určité technické ťažkosti. Preto prosíme za prepáčenie. Ak ste niektoré číslo nedostali, reklamujte.

Ďakujeme tým smeristom, čo nám poslali nové adresy. Pravda, tých apoštolov doposiaľ nie je toľko, aby sme ich mohli odmeniť súkromným knižným výtlakom. I taký súkromný náklad predpokladá aspoň sto horliteľov, ináč sa nám nevyplatí tlačiť čo len malú brošúrku. Dajte sa do roboty všetci. Je september, prídu noví kolegovia a kolegyně do škôl, do úradov. Nuž poučte ich o smeristickom hnutí, dajte im prečítať SMER, získajte ich za členov našej rodiny. Keď potrebujete propagačné čísla, len napíšte, vďaka Vám pošleme toľko, koľko budete potrebovať.

1. a 3. číslo SMERu je už celkom rozobrané. Tieto čísla nereklamujte, nemôžeme ich poslať ani novým smeristom.

Predplatné. Vyrovnajte dlžoby, ináč zafažujete prácu redakcií.

Vyšší náboženský kurz.

Naša katolícka slovenská inteligencia musí poznať praktičnosť zjaveného učenia, keď chce zasiahnuť do víru súčasného života. A musí zasiahnuť, lebo káže jej to láska k bližnému. V každom čísle Smeru naj-

Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti.

2.

V čom sa máme odovzdať božskej Prozreteľnosti?

Keď sme sa prispôbili zásadám, ktoré sme práve vyslovili, keď sme spravili všetko, čo nám káže boží zákon a kresťanská opatrnosť, svoju odovzdanosť musíme na všetko vzťahovať. Čo to značí? Najsamprv na celú budúcnosť, na to, čo budeme zajtra, za dvadsať rokov a neskoršie. Musíme sa odovzdať Bohu aj pre prítomnosť, v ťažkostiach, v ktorých môžeme byť v prítomnej chvíli; odovzdajme božskému milosrdenstvu aj svoju minulosť, svoje skutky a ich následky.

Musíme sa Bohu odovzdať aj v tom, čo sa týka tela: zdravie alebo choroba, aj v tom, čo sa týka duše: radosti a utrpenia, či už krátko trvajú alebo dlhý čas. Musíme sa odovzdať Bohu, keď ľudia sú k nám láskaví, aj keď sú zlomyseľní. „Keď Boh za nás, vraví svätý Pavol, kto proti nám? Ten, ktorý ani svojho vlastného Syna neušetril, ale dal ho za nás všetkých, akože nám s ním nedal i všetko? ... Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Trápenie? alebo súženie? alebo hlad? alebo nahota? alebo nebezpečenstvo? alebo prenasledovanie? alebo meč? ... Presvedčený som, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani mocnosti, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mohutnosť, ani vysokosť, ani nijaké iné stvorenie nebude môcť odlúčiť nás od lásky božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánu našom.“¹ Či je dokonalejšia odovzdanosť

¹ Rim. 8, 31-39.

vo viere, nádeji a láske? Odovzdanosť v tom, čo sa týka svetových prevratov, premien, ktoré ho môžu mocne narúšať, odovzdanosť v tom, čo sa týka života a smrti, hodiny smrti a príjemnej alebo násilnej okolnosti, v ktorej naposledy vydýcheme.

Žalmy vravia to isté: „Bojte sa Pána, lebo tí, čo sa ho boja, nemajú nedostatku. Boháči trú biedu a hladujú; ktorí však hľadajú Pána, tým nič nechýba.² Aké veľké je množstvo tvojej dobroty, Pane, ktorú si zachoval tým, čo sa ťa boja! Dokazuješ ju tým, čo dôverujú v teba... Skrývaš ich pred vzbúrou ľudí, pred škrieplivými jazykmi.”³

I Job to hovorieval: „V horkostiach ostáva moje oko. Vysloboď ma, Pane, a postav ma vedľa seba, a nech hocaká ruka bojuje proti mne.”⁴

Tak sa odovzdala Bohu poctivá žena Zuza, Helciova dcéra, ako sa vraví v Danielovej knihe.⁵ Keď ju dvaja starci bezočivo zhanobili, zvolala: „Večný Bože, ktorý poznáš tajné veci, ktorý vieš všetko prv, ako by sa stalo, ty vieš, že krivo svedčili proti mne. Hľa, umieram, hoci som nič neurobila z toho, čo títo zlostne vymysleli proti mne.” Pán vypočul modlitbu tejto vznešenej ženy, ako proroctvo vraví. Keď ju viedli na smrť, Boh vzbudil ducha mládenca Daniela. Tento mocne zvolal: „Ja som nevinný od jej krvi.” Všetok ľud sa k nemu obrátil a povedal mu: „Čo je to za reč, ktorú si povedal?” Vtedy mladý Daniel, Bohom nadchnutý, ukázal, že obidvaja žalobcovia krivo svedčili; odlúčil ich, vypytoval sa ich oddelene pred ľudom, a keďže si protirečili, proti svojej vôli dokázali, že luhali.

* * *

Aký životný záver z toho vyplýva? Keď urobíme, čo môžeme, aby sme splnili svoje

² Ž. 33, 10-11.

⁴ 17, 2-3.

³ Ž. 30, 20-21.

⁵ 13, 42.

každodenné povinnosti, potom sa už máme len odovzdať božskej Prozreteľnosti, a to s naj-synovskejšou dôverou. A ak sa naozaj pou-silujeme byť verní v malých veciach, v cvičení sa v pokore, miernosti, trpezlivosti, každodenne vo všedných veciach, Pán nám dá milosť, aby sme boli verní vo veľkých a ťažkých ve-ciach, ak ich bude od nás žiadať; potom, vo veľ-mi vážnych okolnostiach dá tým, čo ho hľadajú, veľmi veľké milosti.

Zalm⁶ vraví: „Uvaľ na Pána svoju starosť, a on sám ťa bude opatrovať; nedá na veky, aby sa spravodlivý sklátil... Ja však v teba dúfam, Pane.”

Tak isto cítil aj svätý Pavol, keď písal Fili-panom:⁷ „R a d u j t e s a v P á n u v ž d y c k y, znovu hovorím, radujte sa. Skromnosť vaša nech je známa všetkým ľuďom; Pán je blízko. O nič nebuďte úzkostliví, ale v každej modlitbe a prosbe s poďakovaním nech sa zjavujú pred Bohom vaše žiadosti. A pokoj boží, ktorý pre-vyšuje každý smysel, nech obhajať vaše srdcia, i vaše myšlienky v Kristu Ježišovi.”

Aj svätý Peter hovorí vo svojom prvom Liste,⁸ aby povzbudil ku dôvere: „Ponížte sa teda pod silnou rukou božou, aby vás povýšil v čas navštívenia. Všetku svoju starosť uvaľte na neho, lebo on má starosť o vás. Buďte striezliví a bedlite, lebo protiv-ník váš diabol, ako lev ručiaci obchádza a hľa-dá, koho by zožral, ktorému odporujte silní vo viere, v povedomí, že i vaši bratia, ktorí sú po svete, majú tie isté trápenia. A B o h v š e t k e j milosti, ktorý v Kristu Ježišovi povolal nás do svojej večnej slávy, keď trošku potrpíme, on sám nás zdokonalí, utvorí a ustáli.”

„Blahoslavení všetci, čo dúfajú v Pána.”⁹
Izaiáš vraví: „Tí, čo dúfajú v Pána, obnovujú

⁶ 54, 23.

⁷ 4, 4.

⁸ 5, 6.

⁹ Ž. 2, 13.

sily, dostanú perute ako orly; bežia a neukonajú sa, chodia a neustávajú.”

Dokonalý vzor tohto ducha odovzdanosti božskej Prozreteľnosti je svätý Jozef, vo všetkých ťažkostiach, ktoré sa na neho valia pri Spasiteľovom narodení, v Betleheme, potom keď počúva bolestné proroctvo starca Simeona a pri úteku do Egypta ďaleko od Herodesa až po návrat do Nazareta.

Podľa jeho príkladu, plniac svoje každodenné povinnosti, žime v tomto duchu, a milosť božia nám nebude chýbať; skrze ňu budeme na výške toho, čo Pán bude od nás žiadať, keby to bolo v niektorých chvíľach akokoľvek ťažké.

Univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura :

Sociálna starostlivosť - kato- lícka povinnosť.

Dvadsiate storočie prinieslo nebývalú a neobvyklú publicitu, miestami i špeciálny, inde i reklamný rozvoj takzvanej sociálnej starostlivosti. Mnohí, veľmi mnohí neodborníci a rovnako aj odborníci predstierali a predstierajú, alebo dobromyseľne usudzujú, že pravidelná, systematická starostlivosť pospolitosti o chudobných, opustených, akúkoľvek ochranu alebo oporu potrebujeúcich, verejná starostlivosť o deti, ženy, siroty a vdovy, teda starostlivosť sociálna a zdravotne sociálna (societas = spoločnosť, pospolitosť), je originálnym svetským výdobytkom posledných šesť desaťročí alebo dní. Nesporne, jej prevážne uvedomele, zčasti neuvedomele (zvedene) jednostranná orientovanosť, jej čiste právne a hmotné, telesné zamierenie je „výdobytkom“ posledných desaťročí a dní. Kdekoľvek a akokoľvek sa táto rozvinula, práve pre svoju jednostrannosť ostala

veľmi nedostatočne účinná, ba stále väčší jej rozvoj vyvolával aj stále väčšiu jej potrebu. Nebolo by sa takto stalo, keby sa boli rozhodujúci činitelia a sociálni robotníci riadili smernicami a radami encyklik.

U nás ani takto nepokročil vývoj sociálnej starostlivosti veľmi ďaleko. V našich krajoch zvlášť katolíci vo všeobecnosti nezaujali žiaduce pozície a neprejavili vôľu, potrebnú a prikázanú iniciatívu na poli organizovanej sociálnej starostlivosti. Na poli neorganizovanej starostlivosti o potrebujúcich ochranu a podporu vykonali a vykonávajú zvlášť naše kláštory a niektoré farnosti veľmi mnoho, čo dúfam, že bude raz uverejnené, najvhodnejšie vo správach Charity. Pravda takáto, iste veľmi záslužná, prevážne podporujúca, neorganizovaná, i keď pravidelná starostlivosť, lepšie povedané dobročinnosť alebo almužníctvo — nevyčerpáva obsah sociálnej starostlivosti, ani modernej caritatívnej roboty. Sociálna starostlivosť, nech ju ktokoľvek robí, je len vtedy správna, keď podchytáva hmotné, telesné a duševné potreby človeka, rodiny, triedy alebo stavu, a to súčasne a primeranou intenzitou, a pri tom vedľa nevyhnutnej represívnej, teda kuratívnej, podpornej činnosti, vyvíja súčasne najďalekosiahlejšiu a najprenikavejšiu preventívnu sociálnu robotu rovnako po hmotnej, telesnej a duševnej stránke. Tu sa mi zdá iniciatíva a súčinnosť katolíkov všeobecne veľmi nedostatočná. Treba bolo pozorovať katolícku pospolitosť, aby sa prišlo na príčiny takéhoto neuspokojujúceho stavu. Bližšia príčina nedostatku činorodej práce sa každému lepšie ujasní, keď v prostredí svojej pôsobnosti objektívne a dobromyseľne zadelí si svojich bližných, a aj seba, do nasledujúcich troch skupín:

a) Matrikóví katolíci, ktorí s katolíctvom majú len to spoločné, že rodičia ale-

bo príbuzní ich priniesli na krst do katolickeho kostola, a takto sa stali majiteľmi krstného listu. O viac sa nepričinili, z vlastnej viny alebo aj z viny iných.

b) Dobrí katolíci, ktorých mnoho ľudí takto označuje, niekedy i sami to radi o sebe pripomínajú. Chodia v nedeľu do kostola (podľa možnosti vtedy, keď je už plnší — alebo po evanjeliu; v mestách, kde sú neskoršie sv. omše, podľa možnosti na poslednú, a završenie náhodou i tu o niečo neskoršie). Prípadne sa raz do roka aj vyspovedajú. Na katolíckych predstaveniach a podobných podnikoch musia sedieť v prvom rade. — Dary a almužnu dávajú, zvlášť keď ich vidieť. Hlasite sa vedieť pozastavovať a rozhorčovať nad nespravodlivosťou a skazenosťou sveta. Hovoria tak, že sa hovorené vidí aj ako katolícke stanovisko. Dobré viditeľne sa zúčastnia na všetkom katolíckom, keď prácu vykonali iní, alebo keď je to časové a prospešné. Ale sotva kto ich videl uvedomele si kúpiť katolícky časopis alebo katolícku knihu. Nikto ich nevidel a nepočul konať, pracovať pre katolícku vec neverejne, skromne, v skrytosti. Tieto svoje slabosti si ani neuvedomia, alebo uvedomenie ubíjajú. Rovní a iní nevidiaci rovných volajú dobrými katolíckmi podľa viditeľných prejavov, neuvedomujúc si, že ich (správne) hodnotia ako vtáka, ktorého označili ako dobrého. I to je vták, ale aký!

c) Katolíci, ktorí pracujú a bojujú v sebe, vo svojom najbližšom prostredí i v spoločnosti podľa svojich osobných možností a schopností, aby vyplnili vôľu Boha, svojho Pána, podľa jeho vôle. Medzi týmito vidieť, pravda, aj takzvaných katolíkov pre seba, ktorí skutočne vykonávajú všetko podľa Písma, okrem jedného, totižto, aby aj iní mali niečo z ich katolíctva. Svoj život vedú takto celkom dobromyseľne.

Medzi jednotlivými skupinami sú aj prechodové zjavy. Keď sa tieto pripočítajú k nasledujúcej skupine, a pritom každý si uvedomí početnosť jednotlivých skupín, v mnohom bude mu jasnejšie alebo jasno. Bude mu možné správnejšie hodnotiť osoby a ich činy, bude možné lepšie rozoznávať maskované liberalistické, slobodomurárske alebo komunistické snahy, kryjúce sa zdanlivým kresťanstvom aj v sociálnej starostlivosti, obyčajný komunizmus prekrytý kresťanskou prikrasou.

Podobné je to aj na poli sociálnej, verejnej starostlivosti o dieťa. Dvadsiate storočie, vedľa iných označení, býva označované aj ako storočie dieťaťa. Na západe vznikol kult dieťaťa ako hynúcich rarit v národných rezerváciách. Pri tom sine ira et studio a s plným vedomím treba jasne konštatovať, že v našej národnej pospolitosti v širokej miere dieťa ešte nebolo objavené, ani v jeho terajšej zmenšujúcej sa početnosti, ani čo do budúceho počtu teda populačne, ani kvalitatívne, ani po stránke rozsiahlej, do hĺbky idúcej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, jedine do akejsi miery na poli školskej starostlivosti. Neinformovaní alebo nedobromyseľní ľudia hovoriajú, že slovenský národ je bohatý na deti. Je to omyl osudného dosahu. Bolo tak kedysi. Dnes už to nie je pravda. A o tie deti, ktoré máme nie je dostatočne a správne postarané. Zabúda sa, že správna súkromná a sociálna starostlivosť o deti je mravnou povinnosťou jedinca i celej národnej pospolitosti. Zvlášť my, katolíci, každý laik a nelaik, fažko sa protivíme vôli Spasiteľa, keď sa neujímame iniciatívy a usilovnej roboty na tomto poli a keď nekonáme sociálnu starostlivosť o dieťa. Veď jestvujú večné zákony starostlivosti o dieťa, ktoré sa majú a musia uskutočňovať. Prvý paragraf tohto božského zákona o verejnej a súkromnej starostlivosti o mládež zneje:

„Nechajte dietky a nezabraňujte im prísť ku mne.“¹ Týmto bolo vyslovené nezmeniteľné právo Boha na dieťa a bolo dané právo dieťaťa na Boha. V druhom paragrafe božského zákona starostlivosti o mládež sa vraví:

„A kto jedného takého malučkého prijme v mojom mene, mňa prijíma.“² Tu je konštatované právo dieťaťa na ľudskú lásku, na pomoc ľudí. V pokračovaní tohto zákona je aj prísne upozornenie:

„Kto však pohorší jedného z týchto malučkých, ktorí vo mne veria, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň zavesil na krk, a tak bol pohrúžený do hlbiny morskej. Beda svetu pre pohoršenia. Musí to síce byť, aby pohoršenia prišli; avšak beda tomu človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza.“³ Konečne je nám prikázané konať cieľavedomú sociálnu starostlivosť o mládež, lebo v božskom zákone ochrany mládeže večný Zákonodarca zreteľne nás upozorňuje a vyzýva slovami:

„Hľadte, aby ste nezapovrhli jedného z týchto malučkých, lebo povedám vám, že ich anjeli v nebesách vždycky vidia tvár môjho Otca, ktorý je v nebesách, a nie je to vôľa vášho Otca, ktorý je v nebesách, aby zahynul jeden z týchto malučkých.“⁴

Či je ešte jasnejšia reč?

Kto ju nerozumie, ten ju nechce rozumieť, lebo nechce podľa nej konať! Je zas na čase znovu dobre si uvedomiť tieto ustanovenia! Keď si toto uvedomujeme, či môžeme a smieme hľaviť nečinne a prizerať sa, ako hynie, nie jedno, ale tisíce z týchto slovenských malučkých?

¹ Mat. 19, 14.

² Mat. 18, 5.

³ Mat. 18, 6, 7.

⁴ Mat. 18, 10, 14.

Kto smie byť maloverný, keď toto vie?

Každý z nás musí pracovať na tomto poli, práve že je nás málo. Rodia sa ešte nové šíky. Treba ich dochovať a vychovať.

A zvíťazíme!

Dr. Inocent Müller OP.:

Prečo sa zdokonaľovať?

Táto otázka zaujíma každého katolíka, lebo v náboženskom živote každého prídu také chvíle, keď sa zdá, že zdokonaľovanie vnútorného života je zbytočné, niekedy, hádam, nemožné, alebo aspoň nie pre každého záväzné. A nie je to veru ľahostajné, ako odpovieme na otázku: Prečo sa zdokonaľovať? Veď od toho závisí, či v duchovnom živote ostaneme zakrpatení, alebo či budeme denne rásť k plnej dokonalosti Kristovej.

Preto človek hľadá pohnútky nevyhnutnosti zdokonaľovať sa. Učítelia duchovného života mnoho o tom píše. Čítajte spisy sv. Jána od Kríža, dialog sv. Kataríny Sienskej, a uvidíte, aké dôvody uvádzajú, aby presvedčili každú dušu o nevyhnutnosti a potrebe každodenného zdokonaľovania. Ale všetky pohnútky môžeme shrnúť do troch skupín: 1. Sláva Božia, 2. spása duše, a napokon 3. výchova bližného.

Sláva Božia.

Nieto pre človeka vznešenejšieho poslania na svete, ako oslavovať Boha! Veď na to bol stvorený, aby, ako koruna vesmíru, ospevoval Velebnosť božiu. Oslavovaním Boha vyvyšuje človek seba samého, lebo celým svojím životom uskutočňuje večný plán boží, stáva sa teda tým, čím ho chce mať Boh. Lež my ľudia nevieme dostatočne pochopiť nadzemskú krásu tohto poslania, hľadáme pohnútky, ktoré sú

nám ľudsky prístupnejšie. A tu sa musíme odvolávať aj na spravodlivosť. Len si pripomeňme, čo sme dostali a dostávame i dnes od Boha? Jasnú odpoveď dáva sv. Pavol: „ČO MÁŠ, ČO BY SI NEBOL DOSTAL? A keďže si dostal, čo sa chvástáš, ako by si nebol dostal?“¹ „Nie, že by sme boli dostatoční niečo myslieť od seba, ako by zo seba, ale dostatočnosť naša je z Boha“.² A Kristus Pán povedal tieto hlboké slová: „BEZO MŇA NIČ NEMÔŽETE ČINIŤ“.³ Či nemáme byť Pánu Bohu povďační za svoj telesný život? Od koho máme zdravý rozum, chlieb každodenný, spoločnosť, priateľov, prácu? Čo máš, čo by si nebol dostal? A nehovorim o daroch nadprirodzených: veď život kresťana-katolíka mohli by sme pomenovať životom na slniečku božej milosti. Obzri sa kdekolvek, a uvidíš, že Boh ťa takrečeno zasýpa milosťami. Preto spravodlivosť žiada, aby sme Pánu Bohu za všetko ďakovali, čiže, aby sme ho oslavovali a velebili za všetko, čo nám dal. A keď si povieme: za všetko, čo nám dal, nezabúdajme na slová sv. Pavla: Čo máš, čo by si nebol dostal?

Je jasné, že dokonalá duša väčšiu česť a chválu vzdáva Bohu, než tisíc duší obyčajných, ktoré na zdokonaľovanie nemyslia. Úprimná vnútorná duša denne rozmnožuje úkony nadprirodzenej lásky, denne napravuje chyby minulého života a stáva sa príjemnou obeťou na oltári božej lásky. Jej smýšľanie, každý jej úkon je zamierený na Boha, preto chváli Boha ustavične.

Keď sme teda povolani na to, aby sme na zemi ospevovali slávu božiu, pripodobňujme sa Bohu, zdokonaľujme sa, lebo takto splníme svoje poslanie lepšie, dokonalejšie.

¹ Kor. 4, 7.

² 2 Kor. 3, 5.

³ Ján, 15, 5.

Spása duše.

Keď sa človek musí o niečo na svete postarať, niečo si zaistiť, nuž s milosťou božou musí si najprv zaistiť večnú spásu duše. Keď dušu spasíme, zachránime všetko, vyhráme všetko. Môžeme stratiť telesné zdravie, majetok, rodičov, deti, priateľov, priazeň sveta, dobré meno; toto všetko sa dá nahradiť. Ale keď nezachránime dušu, stratili sme všetko, a to večne.

A tu zas vidíme, že najbezpečnejší prostriedok na zabezpečenie večnej spásy je každodenné zdokonaľovanie v náboženských i stavovských povinnostiach. Veď denné zdokonaľovanie, stály pokrok v duchovnom živote nás vždy väčšmi oddaľuje od smrteľného hriechu, teda od jedinej príčiny večného zatratenia. Ďalej, skúsenosť tiež potvrdzuje, že kto chce byť vždy lepší, dokonalejší, vyhýba aj príležitostiam ku hriechu, otužuje svoju vôľu tak, aby ho nič neprekvapilo. Príde náhle, nepredvídané pokušenie; človek zvyklý na duchovný boj, na modlitbu, ktorou si vyprosuje pomoc od Boha, vie sa odvrátiť s odporom od všetkého, čo by urazilo Boha. Duchovný vojak radšej volí smrť, ako ťažký hriech. A zas naopak, človek, ktorý si dovoľí všetko, čo nie je ťažký hriech, ktorý netúži po dokonalejšom živote, ten veru ľahko padne, keď narazí na dlhšie a prudšie pokušenie. Zvykne si ospravedlňovať svoje činy výhovorkou, že vraj je to len ľahký hriech, a takáto výhovorka býva vždy častejšia, vzťahuje sa vždy na väčší počet skutkov, až napokon pod vplyvom vášní zhreší ťažko. Všetci učitelia duchovného života tvrdia, že chladnosť, akási stagnácia v náboženskom živote vedie zvyčajne ku smrteľnému pádu.

Nuž a najistejší prostriedok, ktorý zamedzí ťažkú urážku Boha, ktorý teda zaistí večnú spásu duše, je stále sebaapremáhanie, sebaovládanie, zriekanie sa všetkého, čo je nedô-

stojné dieťaťa božieho, čiže: každodenný pokrok v duchovnom živote, zdokonaľovanie seba. To je najistejšia zábezpeka večnej spásy duše.

Nesmieme zabúdať aj na to, že každým skutkom, ktorý vykonáme v posväcujúcej milosti, rastie v našej duši stupeň tej istej milosti, a tým aj zásluhy pre večnosť. Nuž a človek, čo žije nábožensky len tak, aby si nemusel vyčítať, že má smrteľný hriech, ten, veru, získava veľmi málo zásluh pre večnosť. Kým kresťan, ktorý sa denne pripodobňuje Kristu, ktorý bojuje, aby vládol nad sebou i nad svetom, zabezpečuje si vysoký stupeň v sláve večnej, lebo celý jeho život je zlatou reťazou zásluh, za ktoré právom príde odmena. Môžeme preto povedať, že každá snaha po dokonalosti je odmenená na zemi rozmnožením posväcujúcej milosti a v budúcom živote večnou slávou.

Napokon život duchovný alebo, ako niektorí hovoria, život nábožný zaistí nám aspoň trochu toho šťastia a spokojnosti, po ktorej všetci túžime. Múdro to povedal sv. Pavol, keď napísal: „Nábožnosť je užitočná na všetko, lebo má zaslúbený život prítomný aj budúci.“⁴ Verných služobníkov odmeňuje Pán Boh sladkým vedomím a presvedčením, že žijú s ním, že sú jeho priateľmi. A veru, pokoj svedomia je základ každej radosti. A kto statočne nesie svoj kríž a kráča po ceste zákonov božích, je odmenený už tu na zemi radosťou čistého svedomia, ktorá je predohrou nebeskej radosti vo večnej sláve.

Výchova bližného.

V terajších časoch mnoho sa hovorí aj píše o apoštoláte. Ide najmä o apoštoláte laikov v katolíckej akcii. Našou povinnosťou je obrátiť neveriacich alebo hriešnikov, utvrdiť v náboženskom živote vlašných a kolísajúcich. A tu zase

⁴ 1 Tim. 4, 8.

najlepší prostriedok je prakticky uskutočňovaný a prežívaný katolicizmus. Náboženská povrchnosť alebo polovičatosť v živote katolíkov bola vždy príčinou posudzovania Cirkvi a vôbec náboženstva: Vidiš, to učia, a tak žijú! Kým svätý život kresťanov vyvolával vždy obdiv a uznanie u všetkých, lebo dobro chvália všetci. Preto najlepšou obranou svätosti a aktuálnosti nábožensko-duchovného života i v našich časoch je praktický katolicizmus, ktorý v jadre je nezastaviteľný pohyb k dokonalosti, k pokoju, k dobru. A zas príkladný náboženský život je tiež najlepší apoštol: je to živé burcovanie, živá kázeň pre veriacich i neveriacich. Preto katolícka akcia, nakoľko vychováva apoštolov, zdôrazňuje predovšetkým apoštolát príkladu, bez ktorého každé ostatné úsilie je iba prechodný vonkajší zjav citového nadšenia pre vec božiu, ale ktoré nemá základ v hĺbkinách duše milujúcej Boha. Keď miluješ bližného, staň sa pre neho živou školou náboženského života. Takto zmizne chlad v náboženskom živote, prebudia sa i tí, čo duchovne driemu a očakávajú lepšiu budúcnosť bez vlastného úsilia, a odpadnú tiež kritiky sv. Cirkvi.

Túto pohnútku uznávajú a chvália mnohí, lebo dejiny učia, že príkladný katolícky život bol vždy požehnaním pre všetky národy. Nuž, nezdôrazňujeme len túto pohnútku. Ale keď sa dívame na svoj osobný život, ba i na život dnešnej spoločnosti očami sv. viery, prideme k záveru, že východiskom z dnešnej svetovej krízy môže byť len návrat k dokonalému nábožensko-duchovnému životu. Buďme preto apoštolmi tejto myšlienky! Buďme svetlom v duševnej tme, v ktorej dnes blúdi celý svet! Denne sa zdokonaľujme, približujme sa k dokonalosti božej, kde nájde zadosťučinenie celá naša bytnosť.

Priateľ' otvára.

Umierajúci Lacordaire mocne vykrikol svoje posledné slovo: „Otvor, Pane, otvor!“ To bola stála túha i stála skúsenosť jeho svätého života, v poslednej chvíli vyvrcholená v jediný záujem pred tvárou večnosti. Kto pochopil ono slovo o „strašnej zvedavosti lásky“, vycíti tajomstvo toho výkriku i smysel vety o otvárajúcom Priateľovi.

Lukášovo evanjelium¹ zisťuje skutočnosť otvárania Priateľom, zdôrazňujúc božiu ochotu o toľko väčšiu, o koľko je Boh väčší než človek. Pravda, je dosť ďaleko do otvárania, nevyhnutná je cesta nocou, dlhé volanie a tlčenie na dom Priateľov. Sledovali sme toto úsilie duše, a teraz so zatajeným dychom počúvame: Priateľ' otvára.

Kto otvára? Boh trojjediný je cieľ ľudského úsilia a priateľstva s Bohom. Kedysi sme mali zostavený vzorec: O t e c (Príčina, Moc, Divo-tvorca) : č l o v e k (padlý rozum, slabosť, viera); S y n (Obraz, Múdroosť, Pán Cirkvi) : č l o v e k (padlá pamäť, nevedomosť, nádej); D u c h S v ä t ý (Dar, Láska, Posvätitel') : č l o v e k (padlá vôľa, žiadostivosť, láska). Maly byť nanačnené božie lieky na rany ľudskej duše, je spolu daná odpoveď na otázku, kto otvára, keď má duša vstúpiť do predsieni Priateľovho domu. Otec a Syn pošlú Ducha Svätého, aby otvoril a uviedol prichádzajúceho, lebo slabý rozum usiluje sa o šťastie v Múdrosti, aby duša v priateľskej láske našla svätosť a šťastie z darov priateľstva. P o s v ä t i t e ľ o v i náleží svojimi darmi slabému človekovi dať sily na život v dôvernosti svätej lásky priateľstva s Bohom.

¹ 11, 5.

Dary Ducha Svätého otvárajú duši cestu ďalej, keď sila božej milosti priviedla jej úsilie až na koniec priemerného sblíženia s Bohom a urobila ju súcou volať: Otvor, Pane; dychtím po viacej!

Učenie Cirkvi vypočítava dary Ducha Svätého: múdrosť, rozum, vedenie, rada, sila, pobožnosť, bázeň božia. Mladý kresťan pred sviatosťou birmovania je poučovaný, že sviatosťou dospelosti sa mu dostáva blahoslaveného sedmera. Kto si je povedomý, že touto sviatosťou je zakončené duchovné detstvo, že dary Ducha Svätého sú duši dané ako podstatná složka duchovnej dospelosti? Kto cíti povolanie skrze tieto dary vystupovať stále vyššie ku chápaniu Boha a len svätým bojom za Boha v obrane i v útoku? Kto vie, že v daroch Ducha Svätého je daná duši základňa pre vystúpenie až na vrchol spojenia s Bohom, aké je len možné na zemi — základňa, ku ktorej u tých, čo tam naozaj dostúpili, nepribudlo nič viacej, iba úplné rozvinutie darov sviatosti birmovania, t. j. sviatosti upevnenia? Tri smutné otázky, lebo majú smutné odpovede.

Nebudú také smutné, keď porozumieme pojem duchovnej dospelosti. Nemôžeme teraz rozoberať tento pojem, napokon nie príliš ťažký pre človeka pozorujúceho rozdiel detstva a dospelosti života prirodzeného. Musíme predpokladať vedomie toho rozdielu, lebo chceme vidieť, ako Priateľ otvára skrze Ducha Svätého darom rozumu.

Vo svojom kresťanskom detstve sa duša naplní úsečnými vetami božích právd, ktoré sú tým hlbšie, čím sú stručnejšie. Detský vek si len tieto pravdy opakuje, ale dospelosť nevie opakovať, dospelosť chce a musí spracúvať. Hodí sa sem troška hudobného názvoslovía. Dieťa v hudbe hrá vety hlbokého obsahu, ale sú preň detsky upravené. Dospelý v hudbe musí transponovať, prekladať do stupníc slo-

žitých, obsahujúcich složitú stavu a nálady života. Tak musí dospelý transponovať pravdy viery, aby počul harmóniu viery a života, Boha a človeka. Ľahko a veľmi často sa táto velebná harmónia chybným transponovaním premení na trýznivé disharmónie, alebo na nejaký fox-trot, keďže rozum sám na tú prácu nestačí.

Prvou úlohou daru rozumu je chrániť dušu pred omylmi a bludmi vo veciach náboženského poznania a pomôcť duši preniknúť do hĺbky, aby vždy viacej poznávala dosah božích právd. Sv. Tomáš Akvinský² vraví: „Prirodzené svetlo nášho rozumu má obmedzenú silu, preto môže dosiahnuť len určité medze. Aby človek prenikol ku poznaniu právd, na ktoré prirodzené svetlo nestačí, potrebuje nadprirodzené svetlo. A to nadprirodzené svetlo sa nazýva dar rozumu.“ Priateľ otvára dosiaľ vzdialenej duši žiare svetla svojej bytosti, čo len vzdialenosťou tlmené, stáva sa ochranou a posilou rozumu človeka, ktorý sa usiluje o jasnosť a súlad, ktorý sa naozaj snaží spracúvať božie pravdy a zrnko božie do duše vložené priviesť do byle, kvetu a plodu.

Dar rozumu je z dôkazov pravdy, že Boh nepozná zastavenie na ceste, že každému pohybu dáva možnosť dôjsť až na koniec k cieľu. Začiatkom pohybu, daného darom rozumu, je naznačená jeho prvá úloha. Potom už niet medzery až k tomu vrcholu, ktorému je dané meno mystického poznávania Boha, keď rozum človeka iba vníma záplavu jasnosti božej pravdy. Láska žiada tým väčšiu dôvernosť v poznávaní, čím viacej rastie. Duša sa dovoľáva takej prenikavosti poznávania svojimi stavmi „v o s p o m i e n k a c h“. Priateľ jej prichádza v ústrety a otvára dosiaľ zahalený smysel viery. Myslenie prechádza v bystré prenikanie. Tajomné svetlo plní dušu, a naraz, najmä na

² II—II. 7, 1.

počiatku, duša máva dojem veľmi podobný rozdielu medzi popisom a obrázkami na zatvorených dverách krásnej záhrady s pohľadom do náhle otvorených dverí. Darom rozumu Priateľ vyučuje, uskutočňuje nezasvätenému ono záhadné slovo skúseného apoštola Pavla:³ „My však všetci, ktorí odkrytou tvárou (darom rozumu) pozeráme na slávu Pánovu (ako v zrkadle), pretvorené sa na ten istý obraz od jasnosti v jasnosť (stále jasnejšie a podrobnejšie poznávajú slávu dokonalosti Božej), ako by od Ducha Pánovho.“ Pravda, až do smrti všetko svetlo ostáva len svetlom viery. Ale poklady a obsahy sa stávajú skutočným majetkom duše; vari by sme mohli povedať, že sa stávajú akýmsi povedomím prináležania k rodu Boha. Trochu tak, ako sa hovorí, že členovia rodu najlepšie chápu tradície svojho rodu, alebo že členovia réhole, ku ktorej patrila sv. Tomáš, najskôr môžu preniknúť do hĺb jeho náuky.

Viera ostáva. Aj keď sa detské opakovanie a učňovské hľadanie premenilo v nazeranie, všetko sa deje iba zosilneným svetlom viery. Preto dar rozumu má tretiu úlohu: utvrdiť, pevne zakotviť vieru. Opäť píše sv. Tomáš Akvinský:⁴ „Dar rozumu má dať človeku jasnosť, že nijaká vonkajšia zdalivá ťažkosť nemôže ho odvrátiť od presvedčenia viery.“ Aj najpevnejšie veriaci človek má chvíle, keď sa mu troška zakrúti hlava nad priepasťami tajov viery; lebo na prvý pohľad strhujúce námietky a ťažkosti ho privedú do vnútorných rozpakov. Tu Priateľ otvára jeho dušu, aby nadobudla širší rozhľad, aby zbavená bola nervozity, ktorá pôsobí závrat, aby s pokojnou zrejmou človek bol bez váhania ochotný aj život položiť za každú pravdu viery. Prestáva všetko, i nevedomá roztržitosť ducha, človek pevne stojí

³ 2 Kor. 3, 18.

⁴ Tamt. 2.

na základoch viery, na prahu domu Priateľovej školy, môže ísť ďalej, ničím nerozptyľovaný.

Lahko sa potom ide. Rozum, takto upravený darom rozumu, môže povedať srdcu podivné veci, aby sa rozohrievalo ustavične mohutnejším žiarom. A Priateľ môže stále viacej otvárať.

Tiež preto sa musíme modliť: „Príď, Duch Svätý!”

Dr. Ján Likavský:

E V A.

I. Pred pádom.

Žena svoje dnešné ctihodné postavenie v rodine a v ľudskej spoločnosti môže ďakovať kresťanstvu. A to nielen náuke evanjelia o rovnosti všetkých ľudí, ale hlavne vznešenej náuke Pána Krista a apoštolov, najmä sv. Pavla, o manželstve a o pomere muža a ženy, a nie naostatok tiež mariánskej úcte kresťanstva. No v ženskej otázke sa ľudstvo dopúšťalo a dopúšťa aj po založení kresťanstva ťažkých omylov teoretických i praktických. Nepomerne smutnejšie boly však tieto omyly v dobe predkresťanskej. Neblahé následky týchto omylov pociťuje, pravda, predovšetkým žena, a to i vtedy, keď sa tých omylov dopustila sama a chcela si nimi pomôcť. Myslím pritom napr. na prehnanú „emancipáciu” žien, ktorá im iba uškodila. Žena chcela dosiahnuť vo všetkom úplnú rovnoprávnosť s mužom a úplnú nezávislosť od neho. Nechcela byť slabšou. Pritom však všade sa domáha ochrany a rytierskosti, ktorú si mužovia pred emancipáciou pokladali za svätú povinnosť. A dosiahol sa pravý opak.

Žena nedosiahla rovnoprávnosť a nezávislosť, aspoň prakticky nie, no rytierskosť mužov k ženám je cnosťou čím ďalej tým zriedkavejšou.

Kresťanstvo však celú túto otázku nepoložilo na nejaké nové základy. I Kristus Pán i apoštolovia pri svojej náuke o manželstve odvolávajú sa na prvé stránky Písma svätého. Tam, v Evinom prípade je v jadre celá ženská otázka riešená. Kresťanstvo dalo jej náplň, zošľachtilo ju tajomným prirovnaním (o ktorom neskoršie), dalo jej krásne vzory, ale v základoch ostal pomer ženy k mužovi ten istý. A na tomto sa vlastne zvrtné celá otázka.

Preto v niekoľkých úvahách dám niekoľko myšlienok o našej pramatke Eve. Nebude to podrobný výklad statí Písma sv., ktoré sa na prvú ženu vzťahujú, budú to skôr zrnká vybrané čisto na objasnenie predloženej otázky.

O stvorení človeka hovorí Písmo sv. v prvej hlave knihy Genezis (I. kniha Mojžišova) a obširnejšie v druhej hlave tej istej knihy. Z týchto líčení jasne vysvitá, že človek je omnoho vyššie postavený ako zvieratá. Má inú prirodzenosť. Práve to chcel Boh zdôrazniť prvému človekovi Adamovi, keď predviedol pred neho všetky zvieratá. Adam nielen pomenoval vtedy všetky zvieratá, ale aj zbadal, že je samotný, že už niet takého tvora, ako je on, a že zvieratá nemôžu byť jeho spoločníkmi a pomocníkmi. Písmo to výslovne podotýka: „Pomocník Adamovi podobný sa však nenašiel.“¹ Ináč Boh výslovne podriadil zvieratá, ako aj iné stvorenia, človeku.²

Už celkom ináč sa javí pomer muža a ženy. Prvého muža Boh stvoril osobitnou činnosťou, odlišne od iných stvorení, ktoré bol stvoril len jediným úkonom vôle: Staň sa! Telo utvoril zo zeme a vdýchol doň dych života. Ale podobným zvláštnym úkonom stvoril Boh aj prvú ženu: dopustil na Adama sen — Adam nemal byť svedkom tajomnej činnosti božej — vyňal z jeho tela rebro a z toho utvoril Evu. Teda

¹ Gen. 2, 20.

² Gen. 1, 28.

žena nemá o nič podlejší pôvod ako muž. Ba, môžeme povedať, naopak. Telo muža bolo utvorené priamo zo zeme. Táto v rukách božích (aby sme po ľudsky hovorili) zjemnela, a z tejto zjemnejšej látky, z Adamovho tela, bolo utvorené telo Evino. Adam sám hneď uznal, že žena, ktorú po prebudení zazrel, má tú istú prirodzenosť, čo on. Doteraz mu Boh predvádzal samé stvorenia, ktoré mu boli cudzie, ale „tentoraz je to kosť z mojích kostí a telo z môjho tela“.³

I meno jej dá také isté, ako sám má, len so ženskou koncovkou; on sa volá „iš“ (muž), ona dostane meno „išáh“. V slovenčine by sme mohli povedať: „Táto sa bude volať mužská, pretože je vzatá z mužského.“⁴

Týmto však je aj zdôraznené, aká blízka je žena mužovi. Je z tela mužovho utvorená, a to z čiastky, ktorá je blízko srdca. A srdce bolo odjakživa považované za sídlo lásky a citov ľudských vôbec. Je zdôraznená ich spolupatričnosť, a to spolupatričnosť až do smrti. Veď Písmo hneď aj dokladá vetu: „Preto opustí človek svojho otca a matku a priľne ku manželke. I budú dvaja v jednom tele.“ A aby novozákonný človek, ktorý chce žiť podľa evanjelia, nemal pochybností a výhovoriek, Pán Ježiš dôrazne opakuje tieto slová,⁵ a tiež sv. Pavol.⁶ Podľa týchto slov však je pomer muža a ženy pevnejší ako pomer medzi rodičom a dieťaťom. Dieťa môže rodiča opustiť alebo odohnať, môže mu povedať: Nie si mi rodič, alebo aj cudzích volať otcom, matkou, ale nemôže urobiť to, aby mu už teraz niekto iný bol prirodzeným otcom. Tým menej môže si žena, ak už je s niekym spojená manželským sväzkom, vziať niekoho iného za platného manžela. A tak isto je to aj s mužom.

³ Gen. 2, 23.

⁴ Gen. 2, 23.

⁵ Mat. 19, 5.

⁶ Ef. 5, 31; porov.

1 Kor. 6, 16.

Ešte jedno zdôrazňuje spôsob stvorenia Evy: závislosť ženy od muža. Nie muž je stvorený z tela ženy, ale naopak. A nie muž má byť pomocníkom ženy, ale žena má byť pomocnicou muža.⁷

Pravda, túto nadvládu by mal muž vykonávať bez tyranstva a s láskou, a pred upadnutím do hriechu dozaista aj vykonával. Nesmel by zabúdať, že žena má tú istú ľudskú prirodzenosť ako on, že nie je mu to čosi cudzie, ale že je „kosť z jeho kostí a telo z jeho tela“.

A aby kresťanským manželom ľahšie bolo zachovávať vzájomnú lásku a vzájomnú úctu, prirovnáva sv. Pavol kresťanské manželstvo k pomeru Krista k Cirkvi svätej.⁸ Preto manželky tak majú byť poddané manželom, ako Cirkev je poddaná Kristu, ale aj manželia tak majú milovať svoje manželky, ako Kristus miluje svoju Cirkev.

A svätí Otcovia krásne prirovnávajú aj vznik Cirkvi ku vzniku Evy. V raji spal Adam. Z jeho boku bola utvorená jeho manželka Eva. — Na križi spal spánkom smrti Kristus. Z jeho boku vytiekla krv a voda. Krv a voda sú však symbolmi, náznakmi dvoch hlavných sviatostí Cirkvi sv.: voda krstu, ktorým údovia Cirkvi dostávajú svoj nadprirodzený život, a krv Sviatosti oltárnej, ktorá vo veriacich ten nadprirodzený život udržuje. A takto z boku spiacceho nového Adama Krista rodí sa jeho nevesta Cirkev svätá, ako sa bola z boku spiacceho prvého Adama zrodila jeho nevesta Eva.

S akou len láskou a ako úctivo by museli kresťanskí manželia so sebou zaobchádzať, keby často mysleli na toto vznešené prirovnanie.

⁷ Gen. 2, 20.

⁸ Ef. 5, 23—32.

Vo Stvoriteľových službách.

Rodiny.

Z podrobnejších výkladov svätého Augustína o velebnej Sviatosti, ktoré má na rozličných miestach, vysvitá, že častému sv. prijímaniu pričíta to, že sa ním uskutočňuje vždy väčšie a väčšie spodobenie katolickeho kresťana s Kristom. Tieto výklady dýchajú veľmi dokonalou teoretickou biologiou, ku ktorej prichádzame až v najnovšom čase. Z nich je zrejmy tiež veľmi vysoký pochop rodiny. Každá jednotlivá ľudská rodina je základnou súčiastkou všetkého ľudstva, ktoré predstavuje jednu veľkú rodinu potomkov Adamových a Eviňých. Ľudstvo je stvorené tak, že principiálne a schematicky každému jednotlivému mužovi zodpovedá každá jednotlivá žena. Podľa Talmudu kto nesplodil človeka, vinný je vraždy; ale to je veľký omyl. Rozmnožovanie ľudského pokolenia nie je povinnosťou každého jednotlivého človeka, ale len možnosťou, privilégiom niektorých ľudí, ktorí sú na to telesne a duchovne spôsobilí a ktorým sa pre to dostáva tiež zvláštneho požehnania. Ale i vtedy jednotlivec môže sa tejto výsady dobrovoľne vzdať a slúžiť Bohu v trvalom panenstve a panniectve. Kristus dal pre niektorých svojich nástupcov evanjeliové rady, z ktorých jedna je ustavičná čistota. Na tomto princípe byly zbudované rehole, a každý kláštor predstavuje duchovnú rodinu, ktorá je článkom v reťazi duchovného rodokmeňa až ku svojmu zakladateľovi. Akú úžasne veľkolepú rodinu predstavuje napríklad úplná rehoľa svätého Bazília Veľkého a sv. Benedikta, sv. Františka a sv. Dominika, sv. Ignáca a sv. Alfonza, sv. Scholastiky a sv. Kláry a ostatných! A preto mňa

v tejto chvíli¹ naša genealogická a naša monastická rodina vedie k alokúcii. „Reverendissime pater, carissime frater,² dilectissime fili Columbane! Našej rodine, nobiletovanej v trinástom storočí, dostáva sa v novom veku cti kňazstva Tebou po prestávke asi poldruhého storočia. V osemnástom storočí floríroval v Prahe Páter Ján Krstiteľ Babor, S. J., ktorý zanechal mnoho vedeckých prác v odbore filozofie a teologie; a teraz prichádzaš na rad Ty v mendikantskej reholi s túžbou po pastierskej činnosti. Vivant sequentes!”

Spolužitie muža so ženou je možné len v riadnej rodine na podklade monogamického, nerozlučného, sviatosťného manželstva. To bolo presvedčenie celého ľudstva od praveku a je v platnosti teraz aj u najzapadlejších, najprimitívnejších prírodných národov, a Kristus toľto ustanoveniu z raja dal len korunu tým, že ustanovil sviatosť manželstva. Manželský sväzok je odbleskom a obrazom mystického spojenia kresťanovej duše s Kristom a v prirodzenom poriadku znamená novú životnú jednotu, ktorú Kristus označil úžasným slovom: „A budú dvaja v tele jednom.” Biologická asimilácia manželov je s tohto hľadiska chápaná až dnešnou vedou. Dokonané manželstvo môže byť rozlúčené len smrťou. A preto „rozluka” manželstva svetskou mocou, ktorá tuná nie je kompetentná, je priam tak násilný čin, ako rozpoltenie živého človeka. Boh stvoril človeka ako jednotnú rodinu muža a ženy.

„Rozlukovým” manželstvom útočí diabol na samý koreň ľudstva. V známej polemike o rozvode, ktorú mali medzi sebou rabíni Hillel a Šammai, ako vieme, Hillel zastával názor,

¹ Privet po primiciách P. Kolumbána Babora, O. F. M., dňa 22. VII. 1941 v Bratislave.

² Ako člen tretej rehole svätého Františka môžem použiť oslovenie „frater”.

že stačí jedno pripálené jedlo, aby muž dal žene prepúšťací lístok. Rabín Šammai a jeho oponent Hillel žili za časov Kristových. Hillel dal známu otázku, či slobodno prepustiť manželku pre akúkoľvek príčinu; a ako sme povedali, stačilo mu jedno pripálené jedlo na prepúšťací lístok.

P. Vojtech Müller OP.:

Apoštolskosť katolíckej Cirkvi.

Úlohou Kristovej Cirkvi je pokračovať v diele Kristovom až do skončenia sveta. Teda pre každého z nás je dôležité byť členom pravej Cirkvi Kristovej, ak nechceme, aby dielo Kristovo bolo pre nás márne.

Pri poznávaní pravej Cirkvi Kristovej ukázali sme na to, že opravdivá Cirkev, Kristom založená, musí byť svätá, všeobecná a jedna. Posledná známka, ktorá spomenuté známky dopĺňa a takto zväčšuje istotu o pravej Cirkvi Kristovej, je apoštolskosť. Čo tým chceme povedať?

Kristus založil svoju Cirkev ako pokračovateľku svojho diela vykúpenia a posväcovania ľudskej spoločnosti. Apoštolovia po jeho nanebevstúpení začali riadiť lodičku Kristovu. Keďže táto až do skončenia sveta má prevážať ľudstvo do prístavu spásy, po smrti apoštolov musí niekto pokračovať v ich diele, aby lodička neostala bez kormidelníkov, ale aby ju riadili ich zástupcovia a následníci, a to v tom duchu, po takých cestách, ktoré jej určil sám Kristus. Len toto opravdivé následníctvo po apoštoloch, následníctvo poverenia správou Cirkvi Kristovej v duchu Kristovom, je podstatnou známkou pravej Kristovej Cirkvi.

Keď pozorujeme dejiny ktoréhokoľvek národa, vidíme, že i keď mal vždy svojich vodcov, svojich kráľov, neznamená to, že boli jeho

opravdivými reprezentantmi. Lebo byť pravým vladárom neznamená len mať moc bezprostredne a bez prerušenia od svojho predchodcu, lebo to je, povedzme, len materiálna stránka vlády, materiálne následníctvo, ktoré si niekto môže vynútiť aj násilne. Ale ani následníctvo zákonité nemusí byť ešte pravé, ak jeho duch, činnosť, ciele, celá línia nie je pravá. Jedna vláda môže zákonite nastúpiť po inej, hoci jej línia môže byť celkom iná, ako to dejiny dosvedčujú. Skutočné následníctvo nie je len otázkou zákonitého odovzdania moci, ale i otázkou ducha.¹

Keď hovoríme, že pravá Cirkev Kristova musí byť apoštolská a že len apoštolská Cirkev je pravá Cirkev Kristova, to znamená, že musí mať zákonité následníctvo od apoštolov, a to nielen pokiaľ ide o moc, ale i čo do ducha, lebo tieto dve požiadavky sú nevyhnutnou podmienkou opravdivého následníctva.

Z toho vidíme, že nepretržité následníctvo od apoštolov v riadení Cirkvi je podstatnou známkou skutočnej Cirkvi Kristovej. Pravá Cirkev nemôže jestvovať bez tohto podriadenia nasledovníkom Kristovým, bez tohto podstatného prvku svojho jestvovania. A túto skutočnosť pravého následníctva od apoštolov môžeme zistiť jedine v katolíckej Cirkvi, práve tak, ako môžeme historicky konštatovať následníctvo nejakej vlády v príslušnom štáte. Následníctvo nielen moci, ale i ducha.

Kristus si vyvolil apoštolov, aby jeho dielo budovali na tom základe, ktorý on položil, a preto apoštolom sveroval tajomstvá kráľovstva nebeského, ich si vychovával, ich vyvolil za svojich pokračovateľov a nástupcov. Len im povedal: „Ako mňa poslal Otec, i ja posielam Vás“. Pre všetkých Kristus prišiel na svet,

¹ A. de Poulpiquet, OP.: L'Église catholique, str. 188.

a preto apoštolom rozkázal ísť do celého sveta a učiť všetky národy; kto ich bude počúvať, jeho bude počúvať, kto nimi pohrdne, ním pohrdne.² Takto Cirkev Kristom založená je nielen jeho, ale musí byť tiež Cirkvou apoštolov. A preto i sv. Pavol hovorí: „Cirkev je postavená na základe apoštolov”.³ Pravdy, ktoré hlása, musia byť také, aké oni hlásali. Preto hovorí apoštol národov: „I keby anjel s neba kázal vám proti tomu, čo sme vám kázali, prekliaty buď!”⁴

Keď podľa toho srovnávame učenie rôznych náboženských spoločností s Cirkvou apoštolou, Kristovou, vidíme, že jedine Cirkev katolícka hlása to isté, čo Cirkev apoštolou, a preto ona jediná je pravá Kristova Cirkev. Duch Cirkvi apoštolou je duch Cirkvi katolíckej.

Kristus Pán ustanovil Petra za hlavu svojej Cirkvi, dal mu kľúče kráľovstva nebeského.⁵ Katolícka Cirkev uznáva tento primát Petrov a jeho nástupcov, kým ostatné kresťanské náboženské spoločnosti toto prvenstvo zapierajú. Cirkev apoštolou hlása neomylnosť svojho učenia, a preto apoštolovia hovoria s autoritou, ktorá sa nemôže mýliť, ich slová nie sú mienkou, ale pravdou božou; preto hovorí sv. Pavol: „Keď ste prijali od nás počuté slovo božie, prijali ste ho nie ako slovo ľudské, ale (čo je opravdu) ako slovo Boha.”⁶ Jedine Cirkev katolícka zmedzi kresťanských spoločností hlása neomylnosť svojho učenia, veriaci jej pravdu prijímajú ako neomylnú, kým ostatné cirkvi túto neomylnosť neuznávajú. Kristus povedal, že v eucharistii je skutočne jeho telo a krv. To isté učí aj katolícka Cirkev, že totiž pod spôsobmi chleba a vína je Kristus skutočne prítomný. Iné cirkvi túto náuku zavrhnújú. Takto

² Luk. 10, 16.

⁵ Mat. 16, 18.

³ Efez. 2, 20.

⁶ 1 Tes. 2, 13.

⁴ Gal. 1, 8.

môžeme rad-radom porovnávať učenie Cirkvi Kristovej a apoštolskej s učením Cirkvi katolíckej, a poznáme, že čo učí Cirkev apoštolská, učí aj Cirkev katolícka, a preto iba ona je Cirkev apoštolská, Kristova, pravá. Z právd, ktoré po apoštoloch zdedila, len ona nič nepopustila, i keď ju to stálo mnoho obetí. A keď vyhlásila nové dogmy, to urobila len na základe tých právd, ktoré zdedila od Krista a apoštolov.

Cirkev katolícka nemá len ducha apoštolskej Cirkvi, ale aj druhú vlastnosť, ktorá dokazuje, že je skutočnou dedičkou apoštolskej moci, a teda moci, pochádzajúcej od Krista. Na to totiž, aby niekto bol zákonným nástupcom, treba priame poverenie od zákonného predchodcu. Aby niekto hlásal pravdy Krista Pána a jeho apoštolov, treba, aby mal na to poverenie od apoštolov a ich nástupcov. „Lebo akože budú kázať, keď ich nepošlú?“⁷ Preto apoštolovia napred určili svojich nástupcov a poslali ich kázať. Inakšie nebolo dovolené zastávať túto funkciu. Zo sv. Písma vieme, že Pavol a Barnabáš „po jednotlivých cirkvách poustanovovali starších“⁸, skladali na nich ruky na znak kňazskej moci. Sám sv. Pavol, hoci zázračne bol povolaný za apoštola, prijal toto skladanie rúk, čím zákonite dostal kňazský a apoštolský úrad.

Preto, keď chceme zpomedzi toľkých siekt poznať pravú Cirkev Kristovu, treba len ukázať, ktorá z týchto má takých učeníkov, ktorí svoju moc, ktorí svoje poslanie dokážu nepretržitým pôvodom od apoštolov, od ich poverenia. Je to zas len katolícka Cirkev, ktorá môže dosvedčiť pôvod svojej moci od apoštolov tým, že jej učenici sú nepretržití nástupcovia apoštolov, kým ostatné kresťanské spoločnosti povstali len neskoršie, a preto ani jedna z nich nemá nárok na apoštolskosť, a teda ani na pra-

⁷ Rím. 10, 15.

⁸ Sk. ap. 14, 22.

vosť Cirkvi Kristovej. Len Cirkev katolícka môže dokázať, že jej 267. nástupca sv. Petra Pius XII. je jeho skutočným a zákonným nástupcom, toho Petra, ktorý bol prvým rímskym biskupom, kniežatom apoštolov a námestníkom Kristovým. Nepretržitá reťaz pápežov ako nástupcov sv. Petra je podivnou osou dejín Cirkvi.

Pre náš náboženský život to znamená, že katolícke kňazstvo, pomocou ktorého Cirkev rozdeľuje bohatstvo milosti Kristovej, má svoj pôvod v kňazstve apoštolov, pochádzajúceho bezprostredne od Krista, a teda, že náš náboženský život, ku ktorému nás Cirkev a jej kňazstvo vedie, má pred Bohom ozajstnú cenu.

Univ. prof. Mag. Dr. Gašpar Friethoff OP.:

Božia Matka.

4.

Vzťahy Matky Božej — pokrvstvo s Kristom a príbuzenstvo s jednotlivými božskými osobami, nakoľko majú jednu prirodzenosť, aj nakoľko sú to tri osoby — sú také vznešené a hlboké tajomstvo, že celkom prevyšujú slabosť ľudského rozumu; nie sme súci ich pochopiť a pomenovať!

Je však zrejmé, že Panna Mária pre tie nevysloviteľné vzťahy nevypovedateľne bola povýšená nad všetky stvorenia. Nečudujme sa preto, že bohovedci, túžiac aspoň opísať túto vyvýšenosť, srovnávajú Božie materstvo s Božím prijatím za synov (adoptáciou), na ktorom sa kresťan zúčastňuje prijatím posväcujúcej milosti.

Keď uvažujeme o Božom materstve Panny Márie so všetkými milosťami, ktoré dostala z veľkodušnosti a lásky Božej, je isté, že toto materstvo veľmi prevyšuje milosť, ktorú prijal

ktorýkoľvek svätý. A zasa naopak, keď uvažujeme o Máriinom materstve len nakoľko hmotne spoluúčinkovalo pri počatí, pôrode, živení a vychovávaní dieťaťa, je tiež isté, že ho veľmi prevyšuje milosť, ktorou sa stávame dieťkami božími. Aby sme sa teda vyhli nedorozumeniu a aby sme dali presnú otázku, pod pojmom materstva rozumieme ten skutočný vzťah, ktorý má matka k osobe svojho syna, lebo ho počala a porodila. A tento vzťah srovnáme s milosťou, ktorou sa stávame prijatými synmi božími. Pýtame sa teda: Čo je väčšie, Máriine materstvo, alebo ona milosť, ktorou sa stala Mária prijatou dcérou Božou?

Všetci bohovedci, okrem niekoľkých, pripúšťajú, že sv. Panna je vznešenejšia pre svoj materinský vzťah ako pre plnosť milosti, ktorá jej bola daná vzhľadom na toto materstvo.

Posväcujúca milosť totiž tvorí základ nášho nadprirodzeného života, lebo ňou sa nadprirodzene s Bohom spodobujeme, s ním sa spájame skrze zvláštne poznanie a priateľstvo. Touto milosťou prichádza človek do akéhosi vzťahu s Bohom, pôvodcom nadprirodzeného poriadku.

Panna Mária svojim Božím materstvom nemá len taký pomer k Bohu ako nadprirodzený účinok ku svojej nadprirodzenej príčine — vtedy totiž tento vzťah by bol len taký, ako náš — ale ako o s o b a k o s o b e. Preto Mária je vyvýšená až na hranice možností: ďalej už je len Kristus, ktorý je človek, ale aj Boh. Preto Mária má naj dôvernejší pomer k Bohu: Je Božou Matkou.

A keďže podľa zásad zdravej filozofie nedokonalé je pre dokonalé, posväcujúca milosť Márie bola určená pre jej božské materstvo. Teda Boh si ju nevyvolil za Matku preto, že sa páčila Najvyššiemu, ale naopak: Keď Boh dobrovoľne chcel ju mať za matku a pripuť naň ju ku sebe tými nevysloviteľnými a dôvernými

vzťahmi, rozhodol sa, že ju priputná k sebe aj putom priateľstva a lásky.

Vo slávnej bule, v ktorej nepoškrvené počatie Panny je vyhlásené za článok viery pre celú Cirkev, pápež Pius IX. hovorí:

„Preto ju tak podivne obdaril nad všetkých nebeských duchov a svätých bohatstvom všetkých nebeských darov, vzatých z pokladnice Božstva, aby, súc bez škvrny akéhokoľvek hriechu, ozdobená takou krásou a dokonalosťou, žiarila plnosťou nevinnosti a svätosti, že už väčšiu od tej pod Bohom pochopiť nevieme, a akú okrem Boha nikto nemôže dosiahnuť.“

Preto materstvo Márie je najväčšia milosť, ktorú vôbec mohla prijať, lebo preto ju Boh veľmi štedro obdaril mnohými pokladmi, aby bola dôstojnou Matkou jeho Jednorodého. Teda nie tie milosti pôsobia Božie materstvo, lebo ony nie sú cieľ, ktorý sa má uskutočniť, lež samo materstvo je cieľ, vyžadujúci všetky tie milosti a dary; podobne ako vonkajšia nádhera nerobí pápeža, ale dôstojnosť Zástupcu Kristovho na zemi vyžaduje túto nádheru. Preto Božie materstvo, pre svoju dôstojnosť vyžadujúce veľmi bohaté milosti, ktorými je Mária ozdobená, vysoko prevyšuje samu posväcujúcu milosť. Väčšia je teda dôstojnosť P. Márie preto, že je Matkou Božou, ako že má toľké a také veľké Božie milosti.

Tejto náuke, že totiž Máriino materstvo prevyšuje aj posväcujúcu milosť, odporuje vraj výrok sv. Augustína, sv. Justína a iných učiteľov, ktorí vysvetľujú toto miesto zo sv. Písma:¹ „I stalo sa, keď to hovoril, akási žena zo zástupu pozdvihla hlas a riekla mu: Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsá, ktoré si požíval. A Ježiš jej riekol: Ba, čo viac, blahoslavení, ktorí počujú slovo Božie a zachovávajú ho!“

¹ Luk. 11, 28.

Panna Mária je teda blahoslavená preto, že počúvala slovo božie a zachovávala ho, a nie preto, že ho nosila a živila. A preto, väčšia je milosť než Božie materstvo.

No, jednako najsamprv načim poznamenať, že slová Pána Ježiša dajú sa aj ináč vysvetliť. Vôbec neprekrúcame toto slovo, keď ho rozumieme takto: Žena, čo ty hovoríš, nie je dôležitá; dôležitejšie je, aby si si zapamätala, čo hovorím, a podľa toho aj robila. Ale aj keď slová Pána Ježiša rozumieme v prvom smysle, jednako neodporuje našej mienke. Veď Pán nehovorí akokoľvek o dôstojnosti a vznešenosti materstva, lež o blaženosti (beati, makárioi).

Bohovedci tiež z tej blaženosti dokazujú, že Kristus Pán mal pohotovostnú (habituálnu) milosť. Sv. Tomáš Akv. o tom píše:

„Spojenie duše s Bohom môže byť dvojaké: jedno podľa bytia v jednej osobe, ktoré je vlastné duši Kristovej. Druhé podľa činnosti, ktoré je spoločné všetkým poznávajúcim a milujúcim Boha. Prvé spojenie bez druhého pre blaženosť nestačí: lebo ani sám Boh nebol by blažený, keby sa nepoznal a nemiloval; neradoval by sa totiž sám v sebe, a to sa vyžaduje pre blaženosť. Na to teda, aby duša Kristova bola blažená, okrem spojenia so Slovom v osobe vyžaduje sa spojenie skrze činnosť.“²

Inými slovami: Kristus Pán je blažený nielen preto, že je Boh, lež i preto, že je človek. Preto musí mať nielen božské poznanie a božsky seba samého milovať, ale nadto musí sa s Bohom spojiť ľudským poznaním a ľudskou láskou. Na to nestačí hypostatické spojenie, aby totiž duša Kristova bola osobne spo-

² De Veritate, 29, 1.

jená so Slovom, ale musí byť obohatená posväcujúcou milosťou, o ktorej som povedal, že tvorí základ duchovného života.

Keď teda na ľudskú blaženosť samého Božieho Syna nestačí vtelenie samo, je nad slnko jasnejšie, že pre Máriinu blaženosť nemôže stačiť samo Božie materstvo! Ale keby niekto z toho, že božské materstvo nedá Márii to, čo jej posväcujúca milosť vo svojej dokonalej plnosti (totiž v nebi) dá, t. j. byť blaženou, vyvodil: Teda posväcujúca milosť sama v sebe je väčšia ako božské materstvo; potom tak isto nevyhnutne by musel aj vyvodiť: Teda posväcujúca milosť sama v sebe je väčšia, ako božské synovstvo! Lebo táto milosť má nejaký účinok, — urobí človeka blaženým — a to neurobí ani materstvo, ani synovstvo! Nesmysel tohto „záveru“ sa výraznejšie ukáže, keď to povieme takto: Stvorený dar (totiž milosť) je väčší ako dar nestvorený (božské synovstvo); to je celkom to isté, ako keby sme povedali: Stvorenie je väčšie než Stvoriteľ! A to je už rúhanie!

Keď teda z toho, že milosť dáva Božiemu Synovi niečo, čo mu neudelfuje Božie synovstvo (byť blaženým), neslobodno vyvádzať: Teda milosť je väčšia; preto tým skôr nemôžeme tvrdiť, že milosť je väčšia ako Božie materstvo, a to preto, že materstvo nemôže dať to, čo nedá ani Božie synovstvo. Preto celkom správne tvrdíme aj to, že Mária je blaženejšia pre svoju svätosť ako pre svoje materstvo, a aj to, že materstvo, ktoré vyžaduje takú svätosť, je väčšie!

Posväcujúcou milosťou spojuje sa Mária s Bohom v jeho jednote vzťahom trpnej príčinnosti ako každý z nás, hoci Panna Mária tým väčší, čím väčší plnosť jej milosti presahuje plnosť milosti iných. Svojím božským materstvom spojuje sa Panna Mária s jednotlivými božskými osobami, nakoľko sú od seba

odlišné. A toto spojenie je celkom zvláštne, lebo ním sa stáva Panna Mária pokrvnou a príbuznou Boha.

Blažená Mária, lebo uverila!

Vyvýšená Mária, lebo porodila!

DO VÝŠAV

Z raja duše.

O poslušnosti k Bohu.

1. Človek naozaj a dokonale poslúcha Boha, keď bedlivo a často uvažuje, čo sa najviac, v každom čase a na každom mieste páči Bohu a na čo ho múdry Boh najmä určil, a to sa vždy všemožne usiluje splniť.

O poslušnosti ku predstaveným.

2. Poddaný však naozaj poslúcha zástupcov Ježiša Krista, totiž predstavených, keď verne a ochotne vykonáva to, čo sa mu najviac protiví, a nikdy neukáže znakom, slovom alebo činom, že rozkaz je mu protivný. Ale pravá poslušnosť nemôže byť tam, kde si podriadený vymýšľa rozkaz a sám si určuje prácu, ktorá sa mu páči, ako vraví svätý Augustín: „Pane, Tvoj najlepší služobník je ten, čo nehľadá tak od Teba počuť, čo by sám chcel, ale skôr hľadá to chcieť, čo od Teba počuje.”

Naozaj poslušný nikdy nečaká na rozkaz, ale len čo pozná alebo vycíti vôľu predstaveného, horlivo ju plní ako príkaz, a to podľa príkladu Pána nášho Ježiša Krista, pre ktorého Otcova vôľa a zaľúbenie Otcovo bolo najvyšší rozkaz.

Naozaj poslušný nikdy neurčuje svoje činy, ani nesúdi podľa svojho úsudku, ani nikomu neprejavuje smýšľanie o svojich skutkoch, keďže sa zriekol práva chcieť alebo nechcieť; ale všetko, čo sa ho týka, jednoducho a bezpečne necháva na vôľu Bohu a predstavenému.

Naozaj poslušný nerozsudzuje, či je to dobré alebo zlé, ako Abrahám neskúmal, či by bolo dobré alebo zlé zabíť vlastného syna, keď to Pán prikázal. Ani nerozsudzuje medzi dobrým a lepším; lebo vždy, aj v pochybnosti, za najlepšie pokladá to, čo sa mu prikazuje, len keď nie je celkom zrejmé, že príkaz je nespravodlivý. Lebo vtedy si máme podľa rady svä-

tého Gregora uvedomiť, že „nikdy nesmieme z poslušnosti robiť zlé, niekedy však z poslušnosti máme prerušiť dobré, ktoré robíme“. Svätý Gregor pokračuje: „Ale keďže niekedy sa nám prikazujú šťastné veci tohto sveta, niekedy zasa protivné, preto musíme veľmi dobre vedieť, že niekedy nie je nijaká poslušnosť, ak je tam nejaký vlastný záujem, niekedy zas veľmi malá, ak tam nie je nejaký vlastný záujem. Lebo keď sa prikazujú výhody tohto sveta, keď sa nariaďuje vyššie miesto, ten, čo poslúchne a to príjme, umenšuje si ctnosť poslušnosti, ak po tom dychtí aj z vlastnej túžby. Veru, ten sa neusmerňuje poslušnosťou, kto pri prijímaní príjemných vecí tohto života otročí chůfkam vlastnej bažnosti. A zase, keď sa prikazuje čím svet pohŕda, keď káže sa ísť v ústrety potupeniu a zhanobeniu, vtedy duch umenšuje si zásluhu poslušnosti, ak sám od seba po tom netúži; lebo nerád a proti vôli snižuje sa k tomu, čím sa v tomto živote pohŕda.“ A nezadlho potom vraví: „Teda poslušnosť musí mať aj čosi zo svojho v protivných veciach, a zase v príjemných veciach nič nemať zo svojho, keďže aj v protivných veciach tým je chválitebnejšia, že sa s božským zariadením i túžbou spojuje, aj v príjemných veciach tým je opravdivejšia, čím dôkladnejšie sa myslou odputnáva od prítomnej slávy, ktorú prijíma z božej vôle.

Svätý Albert Veľký, OP.

Nebeské lôže.

Náš Pán odpovedal kedysi matke synov Zebedeových: „Dať sedieť zprava alebo zľava vedľa mňa nepatrí mne, ale ktorým to pripravil môj Otec.“ Myslím, že tieto vyhradené miesta, odmietnuté veľkým svätým, mučeníkom, budú údelom malých detí. Či to nepredpovedal Dávid, keď vravel, že malý Benjamín bude predsedať shromaždeniam (svätých)?

Svätá Terézia Ježiškova.

Anjelská pečať na zemi.

Čistota uspôsobuje nás hľadieť na Boha, povznáša prirodzenosť a spodobňuje nás s anjelskými duchmi. Ona veriacu dušu robí Kristovou nevestou a nasledovníkov Baránkových učí pieseň a približuje k Bohu. Takú svadbu slávme, kde pokladom je čistota srdca, objatím milosť, potomstvom dobré skutky, venom večná blaženosť. O aká kráľovská je tá svadba, pri ktorej sa duša s Kristom láskou spojuje, kde jeho ľavica podporujúč našu slabosť, právom sa kladie pod našu hlavu, a jeho pravica nás pri odmene objíma.

Čistota je svadobné rúcho, ktoré okrašľuje pаниcké duše pri hostine najvyššieho Kráľa. Kto by bol bez tohto rúcha, nemálo by bol zahanbený. Pozrite sa, ako veľmi boli zahanbení Dávidovi služobníci, ktorým odstrihli šaty až po pás; tak nadmieru zahanbení budú pred Najvyšším, ktorí sú teraz olúpení o rúcho zdržanlivosti. Všetkej chvály hodné je žiť v tele, ako by sme tela nemali, a byť medzi trnám a necitlivostne trnia. Takí podobajú sa rybe, ktorá je do vody ponorená, a neutopí sa, a zrnu, ktoré sa ani medzi kúkoľom neudusí. Takí divy robia na tomto svete. Lebo väčší zázrak je odstrániť zárodok smyselnosti z vlastného tela, ako vyhnaf diablov alebo horúčku z tiel iných. Blahoslavený Humbert, OP.

Ježiš pri nás.

Som pri tebe svojím slovom v Písme svätom, svojím duchom v Cirkvi a vnuknutiami, svojou mocou v kňazoch, svojou modlitbou vo veriacich.

B. Pascal.

ŽIVOT

Elegancia v kostole.

Začneme hned' od jadra veci, in medias res, a vysvetlíme si najsamprv pohnútky, potom podstatu, druhy a hlavné vlastnosti elegancie v kostole čiže elegantného držania sa na posvätej pôde.

1. Pohnútky elegancie v kostole pramenia z viacerých žriedel, predovšetkým z nášho pomeru ku kostolu a zo samej povahy tohto miesta. Z nášho pomeru ku kostolu vysvitá vnútorná potreba mať možnosť navštevovať kostol. Je to pálcivý postulát, požiadavka vyššieho rázu. Najušľachtilejší cit človeka je cit náboženský, ktorý sa v kostole účinne pestuje a zdokonaľuje, no tu nachádza i svoje najvýraznejšie prejavy. Tu hovorí človek s Bohom, tu sa s ním smieruje, tu nachodí úľavu, obcerstvenie, tu čerpá posilu vo vážnych chvíľach životných. Tu sa povznáša človek do tých sfér a výšin ducha, ktoré sú prístupné zo všetkých stvorení iba človeku. I z povahy miesta vyvierá vážna pohnútka pre elegantné držanie v kostole. Kostol a chrám je dom boží, teda najposvätejšie miesto zo všetkých, na ktorých celý život prežívame.

V kostole sa shromažďuje mnoho ľudí, tu sa stretáva často početne veľká spoločnosť. Kostol navštevuje mnohý človek častejšie, ako ktorákoľvek iné verejné miesto.

Z týchto pohnútok spoločenská slušnosť má pre držanie človeka v kostole zvláštne pravidlá. Ich zachovávanie vedie k elegancii, k elegantnému držaniu sa v kostole.

2. Podstata tejto elegancie záleží v takom držaní sa, aké by sme mali pred živým zosobneným (perzonifikovaným) Bohom. Elegancia v kostole je teda držanie sa pred Majestátom božím. K tomu vyzýva oko božie, ktoré maliari nakreslili nad sanktuáriom (časťou kostola, kde stojí hlavný oltár) alebo na inom mieste v kostole. Kto si túto dokonalú eleganciu vie do dôsledkov predstaviť, pochopí všetku tú mimoriadnu starostlivosť, ktorou upravovali svoje držanie služobníci chrámu Šalamúnovho, najslávnejšej svätyne antického sveta. Stupeň dokonalej elegancie dosiahne málo ľudí. Sú to svätci a im podobní horlivci z jednotlivých stavov. Väčšine ľudstva stačí iný druh elegancie. Je to elegancia zmiernená, ktorej hlavné črty sú:

Najsamprv však eliminujeme, čiže v tomto prípade poukážeme na nežiadajú eleganciu, t. j. na nevhodnú a výstrednú. Nevhodná elegancia veriacich v kostole ukazuje sa v rozličných formách, počnúc od nedostatku slušného odevu až po krikľavý prepych. Do kostola totižto chodí slušný človek v odevu čistom a slušnom. I žiak si oblečie sviatočný oblek tmavomodrý alebo čierny, vzorkovaný. K tmavému obleku patrí biela košela, čierne topánky, tmavý klobúk a sivé rukavice. Dámy zostávajú v rukavičkách obyčajne cez celý obrad. Sťahujú ich iba pri sv. prijímaní. Proti tomuto bontónu zahniezdil sa azda pre nezdravé horlenie za časté sv. prijímanie nechutný zvyk pristupovať ku sv. prijímaniu vo všedných šatách. Vznešenosť Sviatosti nepripúšťa, aby ktokoľvek k nej pristupoval v obyčajnom odevu, ak má od neho lepší, sviatočný. Teda svetská, profánna spoločenská slušnosť stavia sa proti nevhodnému odevu pri návšteve svätých tajomstiev viery. Ani dietky na dedinách by nemaly navštevovať chrám bosé, tým menej v šatách nečistých, otrhaných. Básnik Donoval zvlášť zdôraznil, ako povznáša návšteva kostola každého človeka, najmä robotníka a sedliaka, ktorý celý týždeň lopotí, ale v nedeľu a vo sviatok sa vyumýva, vyoblieka a pri návšteve kostola sa povznáša na najvyšší stupeň jemnosti a spoločenskej slušnosti roľníckej a robotníckej.

Výstrednú eleganciu pestujú osoby, ktoré prichádzajú do kostola tak vyobliekané, že svojou nádherou alebo kuriozitou odvracajú pozornosť spoluobčanov od modlitby a sústredenosti mysle. Často tu badať príznaky nahotárstva čiže nudizmu.

V Taliansku nepripustia ku sviatostiam osoby, ktoré holdujú nahotárstvu, nudizmu. Smysel a duch kresťanského náboženstva je omnoho vážnejší, než sme ho mohli veľmi krátkym alebo veľmi vystrihnutým odevom zneuctievať. Údelom osôb s takým odevom v kostole býva tiché odsúdenie od seriózných, vážnych návštevníkov kostola.

V čom však záleží teraz pravá zmiernená elegancia v kostole? Jej složky a vlastnosti sú tieto:

1. Nech sme akéhokoľvek náboženského presvedčenia alebo citenia, správne poznamenáva Guth-Jarkovský, vynikajúci znalec etikety, v kostole sa čo najtichšie a najúctivejšie držíme (si počíname) a prispôbujeme sa držaniu ostatných, pokiaľ sa ním vyjadruje úcta. Teda v kostole kresťanskom aj inoverec složí klobúk, v synagoge si ho nechá na hlave, v mohamedánskej mešite vyzuje topánky, alebo obuje tam pripravené papuče; vstáva, keď iní vstávajú, ale nerobí úkony, ktoré zaväzujú iba príslušníkov náboženstva. Ak nerobí tie úkony, tak nepočína si poďivne, nekritizuje hlasite obrady. Svoj nesúhlas môže vyjadriť inde.

2. Slušný človek prichádza na bohoslužby včas do kostola a neodchádza, kým duchovný koná náboženské úkony.

3. V kostole si nevykračujeme hrmotne, ale ticho a skromne vyhladáme si svoje miesto. Tam prítomné osoby môžeme pozdraviť úklonom hlavy. Katolíci na mnohých miestach pridávajú aj pozdrav: „Pochválen buď Ježiš Kristus.“

4. Pokľakneme, sedíme alebo stojíme, kedy to bohoslužby vyžadujú. Pri spoločnej modlitbe, ako aj pri náboženských piesňach neostávame pozadu. Nevšimame si veci okolo seba, neobzeráme sa po svojich susedoch a nevšimame si ani prichádzajúcich osôb. Ak je v kostole celkom ticho, usilujeme sa ho zachovať, nekašleme nahlas alebo zbytočne, v kostole sa nikdy nerozprávame, ani nesmejeme, hoci chuť do toho býva veľká, pretože tu smiech, ako každé zakázané ovocie, lepšie chutná, (ani si nedávame s nikým znamenia). Iných z modlitby vyrušovať trpí sa len z veľmi vážnych príčin.

5. Čo vlastne treba robiť v kostole? Krátky čas, čo sa zdržiavaš v kostole, sústreď sa na vrúcnu modlitbu, nábožný spev alebo pozorné počúvanie slova božieho alebo na vážne rozjímanie. Ale nepredstieraj podivné svätuškárstvo, ani nespievaj kriklavo, a ak nemáš dobrý sluch, radšej mlč. V kostole, pravda, nestaraj sa o obyčajné veci svojho zamestnania.

úradu a podniku. Aspoň na chvíľu sa zbav takýchto myšlienok.

6. Ani na svadbe nerobíme poznámky o toaletách, hoci je vtedy k tomu dosť pokušenia. Veď niekedy svadobný sprievod je výstavou pánskych i dámskych šiat. Pri sobáši, krste, birmovke, konfirmácii a primiciách radno dodržať všetky zvláštne pravidlá spoločenskej etikety. Podobne aj na náboženských slávnostiach, púťach a sprievodoch.

Všeobecné pravidlo môže byť: Drž sa tak, aby si sa potešil fotografií, ak by ňa niekto na týchto náboženských obradoch sфотографoval, snímku v novinách uverejnil a na druhý deň ti doniesol. Držme sa teda úctivo, zbožne a dôstojne. To je hlavná smernica správnej zmiernenej elegancie v kostole.

Dr. Danišovič.

Si osobne zodpovedný.

V našich úradoch vidíme červeným písmom napísané heslo min. Macha: „Si osobne zodpovedný.“ Každý úradník má si uvedomiť, že čo urobí, za to bude sám zodpovedať, skladať účty osobne a nebude sa môcť na nikoho vyhovárať ani odvolávať. Keď toto je správne v živote občianskom, platí to aj v živote náboženskom. Vieme, že keď Spasiteľ použil slová: „Vyďaj počet“, tiež chcel tým zdôrazniť osobnú zodpovednosť pre každého. Boh sa nás nebude pýtať, čo robili druhí, ako oni jeho príkazy plnili, či doma či na štrande, ale čo my sme robili, aký život sme viedli. Preto nehovorme: Však ani druhí nechodia do kostola v nedeľu na sv. omšu, nepristupujú k sv. spovedi, nemodlia sa, na štrande sú tak alebo onak „oblečení“ atď. Pamätajme, že keď osobná zodpovednosť platí v občianskom živote, tým viac platí v živote náboženskom, a tým viac každý je sám za seba zodpovedný pred Bohom. Preto našou snahou má byť: nerobiť tak, ako to ľudia robia, ale ako to Boh chce.

— vm —

S K M.

Katolícky pozorovateľ niektorých zjavov súčasného života právom kladie si otázku, čo môžeme očakávať v najbližších rokoch od našej mládeže. Generácia tridsiatnikov je vraj duševne nakazená, národne kolísavá a nábožensky celkom ľahostajná. Takéto poznámky počujeme dnes dosť často. A čo, dnes máme vychovávať zas takýchto ľudí? Veru nie. Ale keď vieme, že tí tridsiatnici (a ja do tohto počtu zahrňujem už aj štyridsiatnikov) sú nespoľahliví, to ešte nestačí. Načím hľadať príčiny náboženskej i národnej

otupelosti, ba priam hniloby. Nuž ale keby sme sa pustili do takejto roboty, museli by sme pribrať na pomoc všetky štátne bezpečnostné úrady a aspoň niektorých kultúrnych činiteľov, lebo takíto horlivci museli by sa pripraviť na každú skutočnosť, ktorá by bola nevyhnutno spojená s ich úprimnou snahou.

A jednako treba tu povedať otvorené, chlapské slovo, pred ktorým musia utíchnuť ľudia nepredpokajati a hodni mena človek. Nuž my, tridsiatnici, povedzme si len, ako nás vychovávali napr. v gymnázií, v spolkoch!? Vďaka všetkým tým pánom, ktorí vedeli vstúpiť do našich sŕdc lásku k Bohu a skutočnú lásku k národu. To boli naozaj čestné výnimky. Keby nebolo bývalo starostlivých očí rodičov a ich stáleho napomínania, nuž ja neviem, kde by z nás boli dnes veľmi mnohí. Prečo? Len preto, že z nás vychovávali povrchných národovcov, ľudí plytkých, stvorených pre taký trampský život. Nechcem preháňať, ale nebojím sa napísať, že bola to zväčša výchova boľševická. Rodičia a katechéti odrážali útoky namierené proti nám, a im dnes ďakujeme za všetko, čo je v nás dobré. Pravda, profesori, čo sa tiež postavili do postoja obrancov dobrej výchovy, boli podpieriť klerikálnym cingulom, a tí, hádam, trpeli najviac. O čo vlastne išlo?

Chceli z nás mať dobrých národovcov starého razenia, ale — bez Boha, alebo aspoň nie takých veľmi nábožných, ktorí by ešte niečo dali na nedeľňajšiu sv. omšu, na sv. spoveď, na verejnú mravopochestnosť. Chceli z nás vychovať ľudí, ale takých slobodných, ktorí by mali mnoho práv a málo povinností. Chceli z nás mať kultúrtrégrov, inteligentov, osvetových pracovníkov, ale... Keď sa niečo povedalo o náboženstve, hneď nám dali vycítiť, že je to vec podradná, druhotná, mnohým zapáchajúca zaostalostou a nemodernostou. Pojem Boha, Cirkvi, náboženstva, bol posunutý na bočnú koľaj. Nuž mládež rástla, vzdelávala sa, ale s pokrokom rozumovým a technickým neišla rovnobežne výchova vôle, pokrok duševný a mravná vyrovnanosť. A to je zas ľahko vysvetliteľné. Mravnosť, vedomie zodpovednosti, česť, to sú pojmy, ktoré bez pojmu Boha sa rozplynú v bezuzdnú slobodu, ktorú ktosi pomenoval prirodzeným právom človeka. No a keď povinnosti voči Bohu, čiže povinnosti náboženské boli registrované v paragrafe č. 2, ako vec podradná, druhotná, to toľko značilo, že každý sa snažil vyplniť ten prvý paragraf, lebo za to ho chválili, ba i odmenili. Dobrý demokrat bol viac, ako statočný katolík, lebo prvý vraj hájil záujmy národné, a ten druhý len záujmy cirkevné. Nečudujme sa potom, že P. Boh takým ľuďom nedoprial spoločnej po-

zemskej vlasti, ale rozprášil ich po celej strednej Európe.

A dnes stojíme pred tým istým problémom. Zdôrazňuje sa národná výchova mládeže, ale prakticky neusmerňuje sa v tom istom stupni jej nábožensko-duchovné stvárňovanie. Preto nám katolíkom leží ozaj na srdci, aby naša katolícka mládež pochopila hierarchickú stupnicu hodnôt a prijala záujem nábožensko-duchovný ako prvý a neodstraniteľný predpis, nadiktovaný Bohom samým. Tento program u nás ide uskutočňovať SKM ako najmladšia apoštolská složka katolíckej akcie. Ide nám o to, aby zo súčasnej mládeže vyrástli ľudia cyrilometodejského typu, ktorí pod ochrannou rukou Boha rástli, žili i umierali. Naša mládež nesmie mať len zocelené svaly, slnkom opálené tváre a pochvalné diplomy z rozličných kurzov a pretekov. Toto všetko SKM považuje za program druhotný. SKM vychováva sviatosťami a ctosťami zocelenú vôľu, katolíckou tradíciou nadchnuté srdce a cyrilometodejských vojakov, ktorí umierali v tóni dvojitého kríža. SKM chce mať teda najprv mládež náboženskú, katolícku, oddanú Bohu, a až potom mládež slovenskú, kresťanskú, vernú národu. Keby sme obrátili túto stupnicu, spreneverili by sme sa svojej katolíckej minulosti, vykopali by sme hrob budúcim pokoleniam. A netreba sa báť, že pri takejto výchove zabudne sa na národnú výchovu. To nie. SKM-istická výchova nie je polovičatá, lebo vychováva celého človeka: dušu i telo. Len záujmy duše, čiže záujmy náboženské kladie nad národné, ako hodnoty vyššie nad nižšie. Ďalej, SKM-istická výchova dobre pozná zákon lásky k vlasti, ktorý nebol cudzí ani Kristu Pánu. Zradil národ je hriešnik pre člena SKM; slúžiť národu pre SKM je svätá povinnosť. A je to povinnosť, ktorú každému členovi SKM nariaďuje P. Boh sám.

Nám teda nejde o nejaký spolok, o organizáciu, nám ide o vec božiu i národnú, ktorú dnes háji a postupne uskutočňuje SKM. S tohto hľadiska SKM pokladám za najživotnejšieho a najpožehnannejšieho činiteľa pre národ. Výchovné metódy SKM vyplývajú z povahy ľudskej prirodzenosti, ktorá bola Kristom vyzdvihnutá do ríše nadprirodzenej. Obyčajný prirodzený v SKM usmerňuje všetko prirodzené, ako činiteľ vyšší a dokonalejší. A podrobiť hodnoty a sily nižšie činiteľovi vyššiemu je znak múdreho a opatrného vedenia v súkr. i vo verejnom živote. Dr. M.

Duchovné lakomstvo.

Sv. Ján od Kríža píše, že mnohé duše začiatočníkov sú otrávené duchovným lakomstvom, nenasýtno-

sfou. Ako vyzerá ich život? Také duše nikdy nie sú spokojné s tým, čo im P. Boh dal. Keď nenájdu v duchovnom živote smyselnú rozkoš, rmútia sa, nariekajú. Iní zasa stále by sa chceli dať poučovať, nikdy im nestačia duchovné prednášky, prečítajú všetky knihy a nikdy sa neuspokoja. Poučujú sa, ale nemyslia na dobré skutky, neumŕtvujú svoju vôľu; všetko vedia a nič nerobia. Nájdu sa i také duše, čo sa obklopujú sv. obrázkami: v modlitebných knihách, v izbe, na stole, na múroch máte bazár pekných i menej pekných obrázkov z najrôznejších pútnických miest, všelijaké sôšky, križiky, ružence a pod. Dnes bozkávajú ten obráztek, zajtra iný. Dnes ich nadchne ku zbožnosti socha sv. Antonka, zajtra pestrofarebne maľovaný obraz sv. Terézie. Páčia sa im také obrazy, ktoré sú drahšie, lebo sú vzácnejšie. Iní zas majú celé múzeum posvätných medailónov, relikvie všetkých, i nejestvujúcich svätcov, a v takom kaplnkovom prostredí cítia sa výborne, myslia si, že 80-kilometrovým tempom rastú k nebesám. Kto však túži po pravej dokonalosti, nikdy nebude shromažďovať takéto hmotné pomôcky, nikdy k nim neprilipne, zatúži len po tom, čo mu dopomôže obohatiť ducha ctnosťami, vyplníť vôľu božiu, umŕtviť vlastnú vôľu, aby sa pripodobnil chudobnému Kristu.

Dr. M.

Moc myšlienky.

Každá myšlienka, každý obraz, ktorý prebýva v nás usiluje sa zmocniť nás a pretvoriť nás podľa svojej tvárnosti. Je to akési vnútorné čarodejníctvo, ktoré pripravuje premenu.

Už v živočíšstve prejavuje sa tento zákon. Možno povedať, že včielka je úľ, med, bzukot a let, lebo jej prirodzenosť sa psychologicky prejavuje týmito vecami, ktoré dostala pri svojom zrození a ktoré odovzdá svojimi potomkom.

My nemáme vrodene potrebné predstavy; musíme si ich získať, musíme byť preniknutí nimi, treba nám ich usporiadať v ich hierarchii vždy so zreteľom na náš najvyšší cieľ. Vždy je to tak, že ich získavanie rovná sa istému druhu utvárania samých seba vlastným príčinám.

Mystick vyuzíva túto plastičnosť duše a túto moc myšlienky, aby sa „pripodobnil Kristu Ježišovi“, dúfajúc, že jedného dňa bude môcť povedať s Apoštolom: „To nežijem už ja, to je Kristus, ktorý žije vo mne“, a v týchto chvíľach najvyššieho usobrania cíti, ako by sa rozplýnul v ohni žiarivého obrazu, ktorý nosí v srdci svojom. A naopak, svetár sa stáva svetom a človek smyselný telom, a to len pre svoje predstavy, ktoré privodia činy a tým sa stávajú silnejšími.

„Verím, že keby človek hľadel stále na nebo, napokon by dostal krídla“, povedal Flaubert; ak príliš hľadáme na zem, či nezaborme sa hlboko do zeme?

Náš vnútorný život je ustavičná záplava myšlienok a obrazov, na ktoré ak nereagujeme, určujú bez nás celé naše vnútorné denie až ku najďalším následkom.

Reagovať, ako? Vôľou? Ale keď vôľa je len farhou, zvodnou mocou myšlienok samých?

My nie sme slobodní voči svojim myšlienkam. Naša sloboda spočíva len vo výbere myšlienok a takrečeno vo stotožnení ich s vlastným bytím, keď si ich prisvojíme. Keď nás takto uchvátia, staneme sa ich otrokmi, ale to znamená otrokmi seba samých, to jest slobodnými.

Teda ide hlavne o to, vedieť, ktoré myšlienky si máme vybrať, ktoré myšlienky nás napokon majú ovládať. Tie, čo prichádzajú k nám z rozvratného a najčastejšie pokúšajúceho vonkajška, usilujú sa nás zmocniť pre prospech zla. Len vtedy skrotíme ich moc, keď proti nim postavíme protivnú moc, moc nejakej vedúcej myšlienky, v istom smysle vyššej, ktorá zabráni, aby sme celkom podľahli.

„Dom osvetlený v noci“, taký je podľa Barrèsa ideál bedlivej duše. Nezamieňajme preto žiarivé svetlo za číru noc, ktorú sme naplnili živými preludmi.

A. D. Sertillanges OP.

LITERATÚRA

Literárne novinky nakladateľstva

HERDER und CO. G. m. b. H. Freiburg im Breisgau,
a Wien I, Wollzeile 33.

MATTHIAS JOSEPH SCHEEBEN: Die Mysterien des Christentums. 1941, str. 810, viaz. RM 16.80, broš. RM 14.60. V katolíckej teologickej literatúre s potešením zaznamenávame nové vydanie bohovedných spisov Scheebena. Scheeben patrí medzi teológov, čo vedia staré pravdy podávať novým spôsobom. Poznal požiadavky čias, v ktorých žil, a dobre poznal i myšlienkové teologické smery, ktoré sa usilovali riešiť aktuálne problémy na nadprirodzených princípoch. Scheeben nikdy nezmenšuje vznešenosť a tajomnosť nadprirodzených právd, ale ukáže ich v takom svetle, že ich krásu zväbí každého.

Z nového kritického vydania jeho spisov vidno, že sa snažil osvojiť si starú scholastickú metódu, najmä v traktáte o Cirkvi. Tu ide úplne so sv. Tomášom

šom Akvinským, ktorý v teologických bádaniach vychádza vždy od Boha a vracia sa zas len k Bohu. Toto spojenie človeka s Bohom uskutočňuje sa skrze milosť v Cirkvi, lebo smysel Cirkvi spočíva práve v tom, aby celé ľudstvo spojila s Bohom. V „Mystériách“ spracoval Scheeben naozaj životne a vecne všetky základné tézy vierouky. Toto vydanie „Mystérií“ je tým dôležitejšie, že je v ňom pôvodný text Scheebenov, ktorý Rademacher v predošlom vydaní zmenil. Höfer vydáva originál Scheebenov podľa opráv, ktoré vykonal sám autor. Upozorňujeme na toto veľké teologické dielo najmä našich mladých kňazov. Čítajte Scheebena, študujte ho, a uvidíte, že nieto otázky, niet problému, ktorý by sa nedal prakticky rozriešiť vo svetle zjavených právd. — im.

Dr. CONRAD GRÖBER: *Der Mystiker Heinrich Seuse*. 1941, str. 242, viaz. RM 6.80, broš. RM 5.40. Chválitebná práca o živote a činnosti kostníckeho dominikána, ktorý pri rozjínaníach o večnej Múdrosti našiel odpovede na všetky životné otázky. Henrik Seuse bol žiakom majstra Eckharta. Sám bol profesorom na dominikánskom gen. štúdiu v Kolíne. Bol známy ako ľudový misionár, kazateľ, spovedník, duchovný radca, ale v katolíckej literatúre je známy ako najlepší mystický spisovateľ stredoveký. Gröber kriticky študoval jeho život i jeho spisy, a ukazuje nám Henrika Seuse v jeho pravej duchovnej veľkosti. Knihu odporúčam všetkým tým, čo majú záujem o mysticko-asketické problémy. Patrí medzi najlepšie duchovné štúdiá posledných čias v Nemecku. — im.

BENEDIKT M. NISSEN: *Meine Seele in der Welt*. 1941, str. 320, viaz. RM 5.20, broš. RM 4. Meno a osobnosť B. M. Nissena je dnes známa v najširších vrstvách ľudu i v najužších umelecko-maliarských kruhoch Nemecka. V tejto knihe nájdete zaujímavý opísaný život muža, ktorý odchádza z katolíckej rodiny na štúdiá, kde začína nábožensky vplývať na svojich spolužiakov. Zaujímavá je jeho apoštolská činnosť v materialistickom svete, ktorý nechcel ani počuť o vyšších hodnotách. M. bol učenec, maliar, pútnik, dominikánsky fráter, ale najmä apoštol. Vnútorňý život tohto apoštola odráža sa i na jeho obrazoch, ktorými tiež dvíha srdcia k Bohu. Knihu odporúčam našim laikom-inteligentom. — im.

JOSEPH E. MAYER: *Priesterliche Wirklichkeit*. 1941, str. 285, viaz. RM 4.50. Kňaz, ktorý žije v pastorácii, ten vie najlepšie, akými životnými pravdami má sa kŕmiť kňazská duša. Túto knihu napísal farár. Pomenoval by som ju príručkou kňazskej životnej múdrosti. My vieme najlepšie, že i náš

život prikryjú dosť často hmly bezútešnosti, neporozumenia, suchopárnosti. A kňaz nesmie zúfať, nesmie ani zakolísaf. Knihu odporúčam oltárnym bratom na rozjímanie. — im.

PETER KUDERER: Im Heiligen Geiste. 1940, str. 86, viaz. RM 2.40. Je to malá teologická príručka o sv. Duchu. Autor píše o Duchu svätom v Najsvätejšej Trojici, Kristus a Duch sv., Duch sv. v Cirkvi, vo sviatostiach, P. Mária, nevesta Ducha Svätého. Hlboké úvahy sú písané jednoducho, porozumejú im aj laici. Knižočka sa hodí na rozjímanie. — im.

FRIEDRICH MITTELSTEDT: F ü h r e d e i n Kind hin zu Christus. 1940, str. 38, viaz. RM 1. Ako má matka viesť dieťa k Bohu? Otázka, ktorá zaujíma najmä mladé matky. Náboženská výchova dieťaťa musí byť múdra, nenásilná. V tejto knižočke nájdú naše mamičky dobré rady, ako vychovávať deti od šiesteho do desiateho roku. — im.

KATOLISCHES RELIGIONSBUCHLEIN. 1940, str. 180, viaz. RM 1.70. Tieto malé biblické dejiny pre ľudové školy vydal katolícky arcibiskupský inštitút vo Viedni. Dejiny sú spracované tak, aby dieťa ľahko pochopilo všetky dôležité priebehy St. i N. zákona. Pekné sú úvody článkov, ktoré uvádzajú žiaka do deja, o ktorom sa bude hovoriť. Pestrofarebné obrázky každý dej spritomňujú duši dieťaťa. — im.

RUDOLF GRABER: Ewige Wahrheit. Verlag Bonifacius-Druckerei, Paderborn 1941, str. 386, viaz. RM 6.45, broš. RM 5.85. Známe homiletické pravidlo hovorí, že kresťanstvo musí sa ukázať svetu vždy v novom svetle. Veď prichádzajú noví ľudia s novými názormi, s novými starosťami a otázkami a riešenie hľadajú v kresťanstve. S krízou v ľudstve prichádza aj kríza kazateľská: Ako kázať tie staré pravdy? Graber sa pokúsil „novým tónom hrať na starých husliach“. V prítomnej knihe podáva kázne a úvahy na všetky sviatky cirkevného roku a veľmi príliehavo poukazuje aj na prirodzené dobro, ktoré prichádza ako výsledok života podľa zjavených právd. Niektoré úvahy sú dlhšie, dajú sa kázať i na dva razy. Odporúčam najmä mladým kňazom. — im.

JOSEPH THOMÉ: Vom Glauben an Gott. Verlag Fr. Pustet, Regensburg 1941, str. 124, viaz. RM 1.80. I od dobrých katolíkov neraz človek počuje: Ja verím v Boha, to mi stačí. A hoci viera sa zdôrazňuje všade, jednako nie všetci poukazujú na ďalekosiahly vplyv viery na vnútorný i vonkajší život človeka. Toto slovíčko: verím, obsahuje veľmi mnoho. Treba ho pochopiť tak, ako ho predstavuje evanje-

lium, apoštolské listy, ako mu rozumie sv. Cirkev. Thomé rieši v tejto knihe vplyv viery na praktický život. Knižku možno použiť na prednášky. — im.

Dr. GOTTLIEB SÖHNGEN: *Symbol und Wirklichkeit im Kultmysterium*. Peter Hanstein Verlagsbuchhandlung, Bonn 1940, str. 157, broš. RM 4.80. Srovnávacia náboženská veda v posledných päťdesiatich rokoch nám ukázala neprekľuteľnú priepasť medzi tajomstvami a symbol. kresťanským a pohanským. Racionalisti dokazovali, že kresťanské tajomstvá, napr. tajomstvo Eucharistie, je iba vývojovým pokračovaním pohanského kultu. Pravda, tým chceli dokázať čisto prirodzený charakter kresťanstva, lebo vraj za zjavené pokladáme to, čo bolo v pohanstve celkom prirodzené. Naše náboženstvo má teda byť len dokonalejším stupňom pohanstva. Autor na historickom podklade dáva odpoveď na všetky otázky, najmä v náuke o sviatosťiach, kde symbolika a tajomstvo vystupujú do popredia. Štúdia bude zaujímať teológov. — im.

HANS LANGENDÖRFER: *Leitfaden der Psychologie*. Peter Hanstein Verlagsbuchhandlung, Bonn 1940, str. 120, viaz. 2.30. Je to príručka pre psychologické štúdium pre tých, čo chcú hlbšie a obširnejšie študovať špeciálne psychologické problémy. Autor, určiac metódu psychológie, definuje dušu podľa Aristotela, a z tohto potom poukazuje na jej schopnosti: rozum a vôľu. Stručne študuje hodnotu všetkých činiteľov pri výchove vôle, charakteru, osobnosti a nezabúda ani na fyziologických činiteľov, ktorí spoluúčinkujú pri všetkých duševných prejavoch. Psychologické fakty potvrdzuje lekáorskými poznatkami, aby sprístupnil pochopenie niektorých duševných javov. Knižka je aktuálna, písaná prísne vedecky, a myslím, že dosiahne cieľ, pre ktorý bola napísaná.

FRANTIŠEK WILLAM: *Život Ježíše Krista*. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 636, 33 pôvodných fotogr. obrázkov, broš. Ks 70, viaz. Ks 90. Dostal v mis. knih. v Nitre. Toto dielo je výsledkom veľkého študijného úsilia horlivého teologa, ktorý si zaumienil napísať všetkým ľuďom prístupný život Krista Pána, životopis úplný a podložený historicky. Pravda, najdôležitejší prameň, z ktorého čerpal, sú evanjeliá. Ale evanjelium je tu iba akýmsi širším východiskom pre budovanie širšieho dejinného obrazu. Sú to živé dejiny božského pôsobenia Ježiša Krista, ktoré zachycujú najväčší a najsilnejší život na zemi na bezpečných základoch dokonalého vedeckého poznania, s presným kritickým výkladom, a najmä s vyšším, oduševneným preniknutím všetkých historických

faktov, čo je vecou umeleckého génia. Je to dielo, ktoré získa čitateľa nielen prísnu vecnosťou a pevným dejinným základom, ale najmä vysokým umeleckým podaním, ktoré tak sugestívne vyvoláva sceneriu Sv. zeme a ovzdušie doby Kristovej. W. život Krista nech si prečíta každý, kto chce ísť za Synom Božím s láskou. — im.

P. ALEXANDER PINY OP.: Odevzdanosť do vôle Božej. 2. vyd. Ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 158, Ks 20. Dostať v mis. kníh. v Nitre. Jeden z veľkých reprezentantov dominikánskej mystiky v 17. storočí je P. A. Piny. Túto knihu napísal v čase, keď sa mnoho hovorilo o mystike, o čistej láske, a veru nebolo všetko správne. Nie div, že niektorí vradili mystikov do oblasti čisto charizmatickej; iní zasa mystikov pokladali za bláznov. V tomto chaose vystupujú francúzski dominikánski mystikovia, ktorí mystike dávajú nový smer. Dominikánska mystika vychádza z náuky o posväcujúcej milosti a buduje na tom, že človek je naozaj dieťaťom božím. Teologicko-vedecký princíp charakterizuje dominikánsku mystiku. Ale prvok psychologický a citový je tiež usmernený k správnejmu cieľu. Vedomie, že som dieťaťom božím, že Boh je môj Otec, núti ma k tomu, aby som sa mu podrobil. Na tomto podklade napísal P. Piny túto knihu. Čítajte ju, rozjímajte, zariadte podľa nej svoj duchovný život. — im.

REGINALD DACÍK OP.: Bůh odplatitel. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 123, broš. Ks 15. Dostať v mis. kníh. v Nitre. Smrťou končí náš pozemský život. Ale čo po smrti? Táto otázka trápila už pohanov a nemôže nezaujímať kresťana, ktorý očakáva nehynúci život po smrti. Smrť, peklo, očistec, nebo, záhrobný svet, posledné dni sveta, to sú otázky, ktoré majú vplyv i na náš terajší život. Dacik svojím známym ľahkým štýlom na podklade zjaveného učenia i vo svetle najstarších dejinných záznamov rieši všetky tieto problémy. Nevyhýba sa námietkám, nič neobchádza, o čo sa zaujíma dnešný človek, preto šiesty sväzok jeho vierouky pre laikov vítame a odporúčame všetkým. — im.

Dr. TIHAMÉR TÓTH: Veliký Bůh. 2. vyd. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 255, broš. Ks 35, viaz. Ks 47. Dostať v mis. kníh. v Nitre. O knihy Dr. Tótha je dnes záujem na celom svete. Táto kniha obsahuje kázne na prvý článok Kréda: Verím v Boha Otca Všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme. Boh je náš Otec, to je vedúca myšlienka Tóthových kázní. Boh je duch, stará sa o nás, miluje nás. Boh je dobrotvý, verný, všadeprítomný, milosrdný. Každá ká-

zeň otvára modernému človekovi nový svet, ktorý nepoznal, v ktorom sa zachráni. — Vítězství Kristovo, Panna Mária. 2. vyd. Str. 211, broš. Ks 30, viaz. 42. Dostať tamtiež. V prvej čiasťke knihy hovorí autor o vykupiteľskom poslaní Ježiša Krista, vykladá smysel Kristovho zmŕtvychvstania, z ktorého čerpáme vieru v naše vzkriesenie. V druhej čiasťke o P. Márii, ako rozdávatelky všetkých milostí. — Věřím. 2. vyd. Str. 184, broš. Ks 26, viaz. Ks 38. Dostať tamtiež. Táto kniha je rozdelená na dve čiasťky. V prvej je reč o viere, v druhej o existencii Boha. Tóth dokonale poznal príčiny neverectva a ich následky, preto mohol zo srdca hovoriť o viere, o Bohu, a príkladmi z terajšieho života makateľne dokazuje, že príčinou nešťastia je i dnes odklon od Boha. Všetky tri knihy sú určené pre kazateľov, ale s úžitkom môžu ich čítať aj laici. — im.

Dr. VOJTECH MARTINŮ: Do života. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 181, broš. Ks 30. Dostať v mis. knih. v Nitre. Vzťah človeka k Bohu, k rodine, k blížnému a k Cirkvi, hľa, to je obsah tejto knihy. Nepodáva teóriu, lež skôr pripomína veci, na ktoré by kresťan nikdy nesmel zabúdať. Piše o smysle života, jasno a prehľadne hovorí o ceste k Bohu, o zjavení, o stvorení, o utrpení, o posväcujúcej milosti, o Cirkvi a o mnohých iných podrobnejších témach. Kniha je písaná pre mladých, ktorí nastupujú životnú dráhu. — im.

ZDENĚK KALISTA: Blahoslavená Zdislava. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 130, broš. Ks 20. Dostať v mis. knih. v Nitre. Bohatě XIII. storočie katol. Česka spestruje príchod prvých synov sv. Dominika do zeme svätováclavskej. Z Ríma prichádza bl. Česlav, ktorý získava pre dominikánsku rehoľu bohatú paniu Zdislavu z Berka. Jej pričinením prichádzajú synovia sv. Dominika do styku s českým ľudom. Zdislava heroickým vdovským životom dokazuje nielen lásku k dominikánom, ale pod ich vedením stáva sa veľkou svätou apoštolkou. Dnes sa skvie na oltári českých blahoslavených. Kalista opisuje jej život veľmi podrobne, ale historická veda musí shodnotiť pramene, ktoré uvádza. Knižku našim čitateľom odporúčam. — im.

L. M. JÁNSKÝ: Spoločenské pravidlá pre mláďencov. Spol. sv. Vojtecha, Trnava 1940, str. 126, broš. Ks 15. Generácia, ktorá vyšla zo škôl bývalej republiky, tá vari najbolestnejšie cíti nedostatok spoločenskej výchovy. Nuž a mláďež nového Slovenska musí byť vyškolená i po tejto stránke. Naše školy sú si dobre vedomé významu spoločenskej vý-

chovy, preto sa o ňu starajú. Prof. Jánsky dáva mládeži naozaj bedlivo vypracovanú príručku, ktorú načím vysvetľovať v školách i v spolkoch. Mladík nájde v nej veštiko, čo má vedieť, aby sa vedel pohybovať v každej spoločnosti. Knižka patrí do každej katolíckej rodiny, školy, i do spolkových knižníc. — im.

DOMINIKÁNI. Ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 95, broš. Ks 10. Česki dominikáni vydali túto knižočku pre študentov, ktorí majú záujem o ich život a prácu. Podrobne je tam rozvedená idea a poslanie rehole, život vedecký, liturgický a misijný. — im.

ALEXANDER VAŠKO: Slovensko na poschodiach. Vydal Spol. sv. Vojtecha, Trnava 1940, str. 126, broš. Ks 16. Naša románová literatúra pre mládež skutočne sa vzmáha. No nemôžeme povedať, že by mládež mohla čítať všetko, čo sa zjaví na slovenskom knižnom trhu. Ale keď to vydá SSV, tu sme lo môžeme tvrdiť, že je to kniha, ktorá dušu mládeže pozdvihne, obohati. To platí i o tejto knižočke. Dej románu je nám veľmi blízky, taký, po akom túži naša terajšia mládež. Mládeži i starším odporúčam. — im.

RUDOLF KUBU: Kráľ Brigantu. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 230, broš. Ks 30. Dostaf v mis. kníh. v Nitre. V záplave dobrodružnej literatúry prednosť majú diela, v ktorých pravdivosť deja je pripojená k dobrodružstvu. Kráľ Brigantov má túto prednosť. Je v nej vylíčený skutočný život prvého misionára medzi africkými Babembami, ktorých divokosť bola známa v celej Afrike. P. Duponta to nezastrašilo. Presvedčil ich o tom, že chce im len dobro, preto po smrti náčelníka zvolia si ho za kráľa. Priebeh románu je dobrodružný, ale aj výchovný. Kniha pre mládež. — im.

SZIVOS DONÁT: Emberek a mérlegen (Kristussal vagy ellene?). Nákladom Korda, Budapest, str. 193, P 4.80. Autor vo svojej najnovšej knihe veľmi výstižne podáva akúsi analýzu života ľudí, ktorých triedí podľa toho, v čom hľadajú cenu života, akou mierou merajú to, čomu hovoria život. Moderným spôsobom ukazuje na nesprávne miery, podľa ktorých ľudia hodnotia svoj život. Pravú hodnotu ukazuje jedine miera Kristova a kresťanský svetonáhľad, i keď ľudia rozličnými námietkami usilujú sa zmenšiť túto hodnotu. Príchod nového sveta je podmienený tým, či sa moderný človek stane spolupracovníkom Kristovým, či pôjde s ním, alebo proti nemu. Len to bude mať skutočnú cenu, či pre jednotlivca, či pre národ, čo bude vykonané s Kristom. Kniha veľmi dobrá a aktuálna. — vm.

lete náukove i prakticky odôvodnené, prečo máme prežívať Kristove pravdy a prečo ich máme šíriť v okolí, v ktorom žijeme. A pokračovaním výchovnej akcie Smeru sú Vyššie náboženské kurzy, na ktorých po prednáškach bývajú zaujímavé debaty o najrozličnejších problémoch. Tam si vysvetľujeme všetky pochybnosti, o ktorých nemožno písať, lebo potom Smer by musel vychádzať aspoň na 100 stranách. V Trenčíne v týchto kurzoch budeme pokračovať už tretí rok; v Bratislave druhý rok. Bližší termín kurzov oznámime našim čitateľom v dennej tlači a v rozhlase. Upozorňujeme na to najmä bratislavských smeristov, aby prišli na každú prednášku a upovedomili o tom aj tých, čo dosiaľ nevedeli o tom, že bratislavská smeristická rodina má svoje mesačné debatné schôdzky.

Ako sa poznáme? Bolo by dobre, keby redaktor mohol nadviazať osobné styky aspoň s tými skupinami Smeristov, čo bývajú vo väčších mestách alebo mestečkách. Osobne by sme si pohovorili o našom programe, o plánoch do budúcnosti. Ale želal by som si, keby som mohol ústne vysvetliť všetkým Smeristom cieľ nášho hnutia a náš duchovný program. Dalo by sa to uskutočniť tak, že by ste si určili aspoň raz v roku schôdzku, na ktorej by prednášal redaktor. Pravda, museli by ste mi to oznámiť aspoň dva mesiace vopred, aby som si vedel čas zariadiť. Pisomne by sme sa potom dohovorili o podrobnostiach. Rozmýšľajte o tom, ako a kedy by sa to dalo uskutočniť.

Farizeji. V časoch Krista Pána boli to darmožráči, ktorí pod kepienkom náboženskej horlivosti alebo aj lásky k národu vydierali chudobný ľud všade, kde mohli. Druhým nanútili pokoru a poslušnosť, aby sami mohli vládnuť. Tyli z práce ubitého ľudu, preto Kristus Pán všade ich odsúdil. A hľa, toto farizejské pokolenie nechce akosi vymíznúť, je to, vari, bylina, ktorú netreba siať a jednako rastie. Farizeji nezmizli ani z nášho katolíckeho života. Medzi katolíckym a starozidovským farizejom je len v tom rozdiel, že židovský farizej aspoň uznal, že je farizej, lebo patrila do farizejskej kasty; kým katolícky farizej verejne vystupuje ako činný katolík, ktorý nepripustí na seba nič, ani najmenšie podozrenie, ale v súkromnom živote prevyšuje i farizeja, je to pohan. Boli človeka, keď „obyčajný“ katolík ukazuje na pohoršujúci rodinný život ľudí, ktorí ináč nosia baldachýn, v meste ich pokladajú za katolícku vzornú rodinu, ba sú aj svetskými predsedami náboženských spolkov a rozličných podnikov. A v užšom kruhu priateľov tomu všetkému sa vysmieľajú. Nuž to už nie je farizejstvo, to je komediantstvo, lebo človek so zdravým rozumom nikdy nebude pohŕdať niečím a vysmievať sa niečomu, čo ináč verejne háji a vyhlasuje za nenahradi-

teľnú složku spoločenského života. Tí farizejskí komedianti škodia Cirkvi i národu, preto sa modlíme, aby nás Pán zbavil tohto pokolenia čo najskôr.

K. R. Nežiada sa od vás, aby ste pred každým skutkom obnovovali úmysel, na aký ho chcete vykonať. Postačí, keď ten úmysel urobíte ráno, napr. pri sv. omši. Takýto úmysel trvá potom cez celý deň, posväcuje vašu prácu dotiaľ, dokiaľ ho neodvoláte alebo nevykonáte taký skutok, ktorý úmysel ničí. Môžete, pravda, cez deň úmysel obnoviť, ale nie tak, ako vy píšete, pred každým skutkom. Urobte to ráno, na obed a večer, to postačí.

J. B. Ani sv. Ján od Kríža, ani nijaký iný cirkevný Učiteľ neučí, aby sme si dávali známky zo skutkov, ktoré konáme. Okrem toho, že takéto známkovanie prekáža riadnemu duchovnému pokroku, je zväčša znamením skrytej pýchy. Ako viete, že akú cenu má váš skutok pred P. Bohom, aby ste si dali známku? Budete rozmýšľať nad tým, či si máte dať dva mínus alebo tri plus, budete sa motať s ľudským usudzovaním, v ľudskej povrchnosti, ale srdcom nepriblížite sa k Bohu. Známkovanie ponechajte Pánu Bohu, on zapíše vaše skutky aj ich cenu do knihy života, a to stačí. Sám takéto známkovanie pokladám za márnosť.

Vdp. katechétom, vychovávateľom a spolkom odporúčame filmy a diapozitívy katolíckeho nakladateľstva

Christophorus-Verlag HERDER K.-G.,
FREIBURG (Breisgau),
Johanniterstrasse 4, Nemecko.

Na žiadosť pošlú Vám cenníky a soznamy. Ide o filmy nábožensko-kultúrne: Život P. Ježiša, sv. apoštolov, svätcov a svätíc, filmy liturgické, cestopisné, historické atď. Ceny sú nízke, pre cudzinu 25 % sľava.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.